

ANEKS NR 9
DO UMOWY NR 00013-6933-UM0310020/15
Z DNIA 18 maja 2016 r.

zawarty w dniu 19.06 2020 r. w Lublinie

pomiędzy:

Województwem Lubelskim z siedzibą w Lublinie, 20-029 Lublin, ul. Artura Grottgera 4 reprezentowanym przez Zarząd Województwa Lubelskiego, w imieniu którego działają:

- 1) Ewa Szalachwiej – Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich
- 2) Adam Puchajda – Zastępca Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

a

Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze”

z siedzibą w Zamościu, 22-400 Zamość, ul. Peowiaków 92

NIP 9222957252

KRS 0000304931

zwaną dalej "LGD", reprezentowaną przez:

- 1) Małgorzatę Kwaśniak – Prezesa Zarządu

Na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność nr 00013-6933-UM0310020/15 z dnia 18 maja 2016 r. oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 (Dz. U. z 2020 r., poz. 217 z późn. zm.), Strony postanawiają, co następuje:

§ 1

W powołanej na wstępie Umowie wprowadza się następujące zmiany:

- 1) §4 ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie: PROW ustala się na: **2 317 500,00 euro** (słownie euro: dwa miliony trzysta siedemnaście tysięcy pięćset), w tym 1 474 625,25 euro (słownie euro: jeden milion czterysta siedemdziesiąt cztery tysiące sześćset dwadzieścia pięć i dwadzieścia pięć centów) ze środków EFRROW, co przy kursie 4 zł/euro stanowi odpowiednio **9 270 000,00 zł** w tym 5 898 501,00 zł (słownie złotych: pięć milionów osiemset dziewięćdziesiąt osiem tysięcy pięćset jeden);
- 2) Załącznik nr 1 do Umowy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego Aneksu.

§ 2

Pozostałe warunki Umowy nie ulegają zmianie.

§ 3

Aneks został sporządzony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron.

§ 4

Aneks obowiązuje od dnia jego zawarcia.

PODMIOT WDRAŻAJĄCY

LGD

z up. ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA

Ewa Szlachwiej
Ewa Szlachwiej
Dyrektor Departamentu

1) Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

PREZES ZARZĄDU
Małgorzata Kwaśniak
Małgorzata Kwaśniak

1)

z up. ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA

Adam Puchajda
Adam Puchajda
Zastępca Dyrektora Departamentu

2) Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

STOWARZYSZENIE
Lokalna Grupa Działania
„NASZE ROZTOCZE”
ul. Peowiaków 92, 22-400 Zamość
NIP: 922-295-72-52, Regon 060359349

Wzrost gospodarczy i rozwój społeczny
 Zarząd Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze”
 ul. Żurawia 1, 24-100 Zamość

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze”

Gminy: Adamów, Józefów, Krasnobród, Szczepietyn, Zamość, Zwierzyniec

SPIS TREŚCI:

Spis treści.....	2
I. Charakterystyka LGD.....	3
II. Partycypacyjny charakter LSR.....	8
III. Diagnoza – opis obszaru i ludności.....	14
IV. Analiza SWOT.....	21
V. Cde i wskaźniki.....	25
VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów wyboru.....	47
VII. Plan działania.....	51
VIII. Budżet LSR.....	51
IX. Plan komunikacji.....	53
X. Zintegrowanie.....	54
XI. Monitorowanie i ewaluacja.....	58
XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.....	59
Wykaz wykorzystanej literatury.....	59
Załączniki do LSR.....	60
Procedura aktualizacji LSR.....	61
Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu.....	62
Plan działania.....	67
Budżet LSR.....	73
Plan komunikacji.....	74

Zamość 2020

I. CHARAKTERYSTYKA LGD

NAZWA LGD I FORMA PRAWNA

Niniejsza Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 (LSR) jest dokumentem, który będzie realizowany przez Lokalną Grupę Działania „Nasze Roztocze”. LGD posiada formę prawną, jaką jest stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną zgodnie z *Ustawą z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie lokalnych grup działania i stowarzyszeń lokalnych* (Dz.U. 2015, poz. 378) oraz *Ustawą z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie rozprawy arbitrażowej między stowarzyszeniami i sądownictwa budowa Konstytucyjnego Trybunału Rolniczo-Wędralskiego II trybunału w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020* (Dz.U. 2015, poz. 549).

Obszar LGD

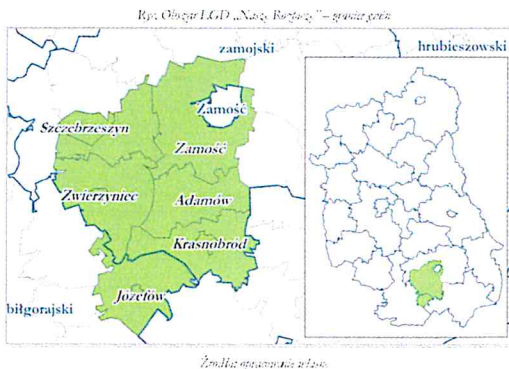
Obszar Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” zajmuje 837 km² powierzchni, według stanu na 31.12.2013r. zamieszkało go łącznie 60 096 osób. W skład LGD wchodzi 6 przylegających do siebie gmin województwa lubelskiego: 5 z powiatu zamojskiego i 1 z powiatu biłgorajskiego, które tworzą zwarte i spójne przestrzenie terytorium LGD tworzą 4 gminy wiejskie-wiejskie (Józefów, Krasnobród, Szczepietyn, Zwierzyniec) i 2 gminy wiejskie (Adamów i Zamość).

Tabela. Dane identyfikacyjne gmin tworzących Lokalną Grupę Działania „Nasze Roztocze”

Gmina	Status gminy	Liczba mieszkańców (31.12.2013 r.)	Powierzchnia [km ²]	Powiat
Adamów	wiejska	4 871	111	zamojski
Józefów	miejsko-wiejska	7 024	126	biłgorajski
Krasnobród	miejsko-wiejska	7 243	127	zamojski
Szczepietyn	miejsko-wiejska	11 086	124	zamojski
Zamość	wiejska	22 305	195	zamojski
Zwierzyniec	miejsko-wiejska	7 067	154	zamojski

Zródło: opracowanie własne na podstawie BLM, GUS, 2013

LGD „Nasze Roztocze” jest położone w południowej części województwa lubelskiego.

PROCES TWORZENIA PARTNERSTWA

Wieloletnia współpraca 5 jednostek samorządowych (Gmina Zamość, Józefów, Zwierzyniec, Adamów i Krasnobród) zainicjowała w 2007 roku podjęciem inicjatywy założenia Stowarzyszenia LGD „Nasze Roztocze”. Prace nad Stowarzyszeniem opierały się na szeroko zakrojonych konsultacjach społecznych w celu wydzielenia lokalnych liderów gminowych – utworzenia Grupy Roboczej (w skład której weszli przedstawiciele wszystkich sektorów). Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” została zarejestrowana jako stowarzyszenie 28 kwietnia 2008 roku pod numerem KRS 000304931.

Celem powstania LGD „Nasze Roztocze” było pobudzenie aktywności społeczności lokalnej, upowszechnienie i popularyzacja działań związanych z aktywnym udziałem społeczeństwa oraz promocja obszarów wiejskich. Wymienione cele realizowane są poprzez wdrażanie LSR i wspieranie rozwoju obszaru w oparciu o zewnętrzne źródła finansowania (w tym EFRR/ERDF). Od dnia rejestracji Stowarzyszenie funkcjonowało na obszarze 5 gmin do roku 2008, w którym do LGD przystąpiła Gmina Szczepietyn.

Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” to doświadczona LGD, która od 2007 roku realizowała LSR w ramach projektu LEADER w okresie programowym 2007-2013 (oś 4 PROW 2007-2013).

W nowym okresie programowym LGD „Nasze Roztocze” będzie kontynuować dotychczasową działalność, kładąc duży nacisk na rozwój turystyki i przedsiębiorczości (w tym utworzenie nowych miejsc pracy oraz na wzmacnianie kapitału społecznego na obszarze objętym LSR).

DOTYCZĄCE ZASOBY STRATEGICZNE DZIAŁANIA LGD

Realizując LSR na lata 2009-2015 Stowarzyszenie skupiło się na promocji i rozwoju turystyki, odnowie i rozwoju wsi, zrównoważonym rozwoju gospodarczym oraz zachowaniu dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego. Realizacja powyższych priorytetów (przez realizację konkretnych przedsięwzięć) pozwoliła w niniejszej strategii wypracować rozwiązania zmierzające osiągnięciu rezultatów i budować na ich podstawie silny kapitał społeczny i atrakcyjny obszar turystyczny. Działaniami, które przyczyniły się do oceny efektów wdrażania strategii było monitorowanie stopnia realizacji strategii i opracowanie badania ewaluacyjnego za okres 2009-2015.

Osiągnięcie celów LSR 2009-2015 było możliwe dzięki realizacji 95 projektów, którym LGD udzieliła wsparcia w ramach przeprowadzonych konkursów, 3 projektów współpracy realizowanych z partnerskim LGD z terenu województwa lubelskiego a także innych działań związanych z aktywizacją społeczności lokalnej realizowanych przez Biuro LGD. Za następujące z punktu widzenia realizacji niniejszej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność należy wskazać projekty związane z rozwojem przedsiębiorczości, turystyki oraz aktywizacją społeczności lokalnych.

W ramach działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości zrealizowanych zostało:

- 5 projektów z zakresu Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw: wszystkie projekty dotyczyły rozwoju lub doposażenia infrastruktury usługowo-gastro-miejscowej, w wyniku ich realizacji powstało 8 miejsc pracy;
- 6 projektów z zakresu Rozwoju w zakresie działalności intelektualnej, 3 projekty dotyczyły zakupu sprzętów i maszyn służących prowadzeniu usług dla gospodarstw rolnych, 2 dotyczyły rozwoju infrastruktury kolejowej dla turystów odwiedzających obszar LSR (doposażenie pociągów turystycznych, utworzenie gospodarstwa agroturystycznego) i 1 rozwoju infrastruktury handlowo – usługowej, w wyniku realizacji tych projektów 6 redukcji zawieszono działalność gospodarczą, dodatkowo powstało 1 sezonowe miejsce pracy;
- 18 przedsięwzięć szkoleniowo-doradczych z zakresu rozwoju i promocji przedsiębiorczości, działania te były realizowane przez Biuro LGD w ramach aktywności, wzrostu w nich udział łącznie 306 osób a ich efektem były dobrze przygotowane wnioski o przyznanie pomocy i wykorzystanie ponad 1,2 mln zł z budżetu LSR na tworzenie nowych źródeł dochodów dla mieszkańców obszaru LGD.

W ramach działań związanych z rozwojem infrastruktury turystyki rekreacji zrealizowano m.in.:

- projekt współpracy pt. Promocja Aktywnego Wypoczynku, w ramach którego na obszarze LGD zostało wytyczonych i oznakowanych ponad 100 km cyfrykowanych tras do uprawiania Nordic Walking, trasy te powstały na obszarze każdej z gmin członkowskich LGD i stanowią nowoczesną infrastrukturę turystyczną, uzupełniającą ofertę aktywnego wypoczynku na obszarze LGD.

- 18 projektów z zakresu infrastruktury rekreacyjno-sportowej, w ramach ich realizacji powstało 17 placów zabaw, 3 siłownie zewnętrzne, a 4 obiekty rekreacyjno-sportowe zostały zmniejszane,
- 2 projekty dotyczące budowy infrastruktury turystycznej: wybudowano wieżę widokową na Górze Tarcznej oraz pomost pływający na zbiorniku wodnym Kułka w Żwirzycu

W ramach działań związanych z promocją turystyki i agroturystyki na obszarze LGD zrealizowano m.in.:

- Projekt współpracy pt. Między Bugiem a Wieprzem, w ramach którego powstał portal z interaktywną mapą obszaru partnerskich LGD, folder promocyjny oraz dwa spory reklamowe, które były emitowane w 4 telewizjach regionalnych,
- 15 projektów, w ramach których zorganizowano 17 imprez plenerowych promujących lokalne walory obszaru LGD m.in. Festyn Łosiczy w Mokrem, Eko-Festiwal w Józefowie, Noc Świętojańska w Jasnym, Małowską Roztoczańską w Krasnobrodzie, w imprezach tych uczestniczyło łącznie ponad 15 tys. osób – mieszkańców i turystów odwiedzających obszar LGD,
- 11 projektów, w ramach których wydano 17 publikacji promujących potencjał turystyczny obszaru,
- powstał mobilny przewodnik internetowy promujący walory obszaru Józefowa i Roztocza Śniadkowego.

W ramach promocji lokalnej i różnorodności kulturalnej i aktywizacji społeczności:

- wydano 15 opracowań i publikacji promujących dobre praktyki działalności organizacji społecznych z obszaru LGD,
- zorganizowano 51 szkoleń i innych przedsięwzięć aktywizujących mieszkańców obszaru LGD, w których uczestniczyło łącznie 886 osób.

Każdy ze zrealizowanych projektów przyczynił się do poprawy atrakcyjności turystycznej (powinno dzięki polepszeniu standardów bazy noclegowej i gastronomicznej oraz budowaniu kapitału społecznego w oparciu o lokalne dziedzictwo i współpracę międzygminną).

Przedsięwzięcia realizowane w niniejszym opracowaniu opierają się o potencjał zbudowany w ramach poprzedniej LSR. Działania związane z rozwojem przedsiębiorczości realizowane w okresie 2009-2015 będą rozwijane w oparciu o istniejącą infrastrukturę, jak i tą, która dopiero powstanie, przy czym istotnym kryterium kwalifikacyjnym działań będzie miało uwzględnienie **innowacyjności**. Podjęcie to zostało zdelfiniowane w LSR jako wypracowane w firmach nowego produktu lub procesu, przy tworzeniu którego duże znaczenie będzie miało wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, prac związanych ze zmniejszeniem energochłonności budowlanej i maszyn, produkcją produktów przyjaznych do środowiska itp. Innowacyjność w LSR uzasadniona jest realizacją procesów inwestycyjnych z uwzględnieniem racjonalnego korzystania z unikatowych zasobów przyrodniczych i ich ochrony przed zmianami środowiska i klimatu, co jest podjęciem działań nie stosowanym w dokumentach strategicznych wydziałnych na obszarze LGD.

Ponadto budowany w poprzedniej strategii kapitał będzie wykorzystany w oparciu o poprawę standardu infrastruktury, organizację szkoleń i innych inicjatyw marketingowych na celu promocję zdrowego stylu życia i wzrost świadomości ekologicznej a także w sferze aktywności kulturalnej i społecznej mieszkańców.

DOŚWIADCZENIA KADRY SZKOLENIOWE DO ZARZĄDZANIA LGD

Pracownicy Biura LGD „Nasze Roztocze” posiadają wiedzę i doświadczenie zawodowe między innymi w wydzianach i aktualizacji dokumentów strategicznych, takich jak Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Kadra Biura LGD obejmuje czterech stanowiska pracy – Dyrektor Biura, Koordynator ds. wydzianów LSR, Koordynator ds. kadrowych i komunikacji społecznej oraz Pracownik ds. administracji – finansowych. Wykazano oraz podano obowiązki na poszczególnych stanowiskach pracy określone Regulaminem Biura LGD stanowiącym załącznik do Wniosku o wybór LSR. Pracownicy Biura LGD posiadają wiedzę oraz udokumentowane doświadczenie adekwatne do zakresu obowiązków, potwierdzone dyplomami oraz stosownymi świadectwami. Realizując obowiązki służbowe związane z wdrożeniem i realizowaniem Strategii w okresie programowania 2007 – 2013 oraz aktywnie uczestnicząc w procesie przygotowania Strategii na okres programowania 2014 – 2020, pracownicy Biura LGD zdobyli niezbędą wiedzę i doświadczenie do wydzianów i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu regionalnym. Dodatkowo pracownicy zatrudnieni na stanowisku Dyrektor Biura LGD posiadają udokumentowane doświadczenie zawodowe związane z opracowywaniem założeń do Strategii rozwoju gminy oraz podsumowaniem działań w celu wydzianu zapisów

tej strategii. Dokumenty potwierdzające kwalifikacje pracowników Biura LGD zostały dołączone do wniosku o wybór LSR.

W celu dalszego rozwoju kompetencji kadry uczestniczących we wydzianach Strategii a zwłaszcza pracowników Biura i członków Rady LGD opracowany został *Plan szkoleń* stanowiący załącznik do *Regulaminu Biura LGD*. W Planie uwzględniono szkolenia dla członków Rady dotyczące procedur oceny i wyboru do dofinansowania różnych typów projektów przewidzianych do realizacji w ramach wydzianu LSR. Dla pracowników Biura LGD zaplanowano szkolenia polepszące ich wiedzę i umiejętności w zakresie sprawnego wydzianu LSR, zwłaszcza prowadzenia monitoringu i ewaluacji Strategii, sprawnej realizacji *Planu wydzianu*, skutecznych metod aktywizacji grup de facto oraz walnych obradach w LSR a także prezentacji dobrych praktyk w zakresie realizacji celów istotnych dla wydzianu LSR.

W ramach zakresu obowiązków *Koordynatora ds. kadrowych i komunikacji społecznej* wyznaczono **zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy**, do których zaliczyć należy m.in.:

- prowadzenie strony internetowej i portalu społecznościowego LGD,
- organizacja spotkań informacyjnych – konsultacyjnych z przedstawicielami organizacji pozarządowych, przedsiębiorcami, mieszkańcami obszaru, w celu poinformowania mieszkańców obszaru o założeniach LSR oraz możliwości realizacji projektów z dofinansowaniem udzielanym w ramach wydzianu LSR,
- prowadzenie działań związanych z promacją dobrych praktyk w realizacji projektów w ramach LSR,
- propagowanie udziału społeczeństwa w tworzeniu zapisów i aktualizacji LSR, w tym w procesie monitoringu i ewaluacji LSR,
- przygotowanie Mobilnego Punktu Konsultacyjnego LGD oraz udział w imprezach plenerowych organizowanych na obszarze LGD,
- prowadzenie działań informacyjnych związanych z prowadzonymi przez LGD działaniami wniosków,
- nauczanie współpracy LGD z organizacjami z obszaru LSR, w tym zawieranie aktywnych partnerstw przy realizacji projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych oraz wsparcie organizacyjne – doradztwo dla organizacji pozarządowych z obszaru LSR.

Metody pomiaru zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy zawarto w *Procedurze dokonywania oceny jakości i kosztowności* oraz *Rozdziale Biura Stanowiącym jeden z elementów monitoringu*. Zaliczamy do nich:

- monitoring liczby osób biorących udział w realizowanych działaniach animacyjnych,
- ankietyzacja uczestników zadań animacyjnych organizowanych przez Biuro LGD w celu kontroli efektywności tych działań,
- ankietowe badanie ewaluacyjne on-going dotyczące oceny trafności działań związanych z animacją lokalną i współpracą (czy zrealizowane zadania odpowiadają potrzebom społeczności zamieszkującej obszar LGD),
- ankietowe badanie ewaluacyjne ex-post dotyczące trwałości efektów zrealizowanych zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy (czy zrealizowane zadania przyczyniają się do długookresowej interakcji społeczności lokalnej zamieszkującej obszar LGD).

Zgodnie z zapisami Regulaminu Biura LGD pracownik zatrudniony na stanowisku *Koordynatora ds. wydzianu LSR* w zakresie obowiązków służbowych posiada **prowadzenie doradztwa dla beneficjentów LGD** w zakresie przygotowania, realizacji i realizacji projektów w ramach LSR. Doradztwo świadczone przez pracownika będzie dokumentowane za pomocą *Kart udzielenego doradztwa* wypełnianych przez osoby korzystające z doradztwa. Wzrost Karty stanowi załącznik Regulaminu Biura LGD. **Metodą pomiaru jakości udzielanego doradztwa** będzie ankieta *Ankieta jakości udzielanego doradztwa* wypełniana przez osoby korzystające z doradztwa i przekazywana Dyrektorowi Biura LGD. *Ankieta* zawiera pytania dotyczące przygotowania merytorycznego pracownika udzielającego doradztwa, sposobu przekazywania informacji, oceny przydatności uzyskanych informacji w procesie przygotowania i realizacji projektu, warunków lokalnych, w których świadczone jest doradztwo oraz pytanie o ogólną ocenę udzielonego doradztwa. *Wzrost Ankiety* stanowi załącznik do Regulaminu Biura LGD. Analiza zebranych *Ankiety* będzie stanowiła podstawowy materiał do prowadzenia monitoringu jakości doradztwa świadczonego przez Biuro LGD.

STRUKTURA LGD

Członkowie LGD

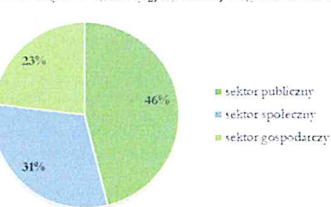
Do stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” należy 79 członków. Skład Stowarzyszenia jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Do sektora publicznego należy 12 członków LGD (16%), do sektora społecznego – 51 członków (67%), do sektora gospodarczego – 13 członków (17%). Członkowie w sektorze publicznym to przede wszystkim przedstawiciele gmin, biblioteki i ośrodków kultury, do sektora społecznego należą stowarzyszenia kulturalne, sportowe, oświatowe oraz działające na rzecz rozwoju lokalnego jak również osoby fizyczne zamieszkałe obszar LGD; sektor gospodarczy reprezentują przedsiębiorstwa głównie z branży handlowej oraz zakwaterowania.

Zgodnie ze Statutem władzami Stowarzyszenia są Walne Zgromadzenie Członków LGD, Zarząd, Rada i Komisja Rewizyjna. Kompetencje poszczególnych organów reguluje *Wzrost Organizacji*, pracy Rady LGD związanej z oceną i wyborem projektów określone *Regulaminem Rady* oraz przyjęte przez Zarząd LGD *Procedury oceny i wyboru projektów*.

Organ decyzyjny LGD

W skład organu decyzyjnego LGD „Nasze Roztocze” wchodzi 15 osób (6 osób (40%) stanowią osoby reprezentujące sektor publiczny, 4 osoby (33%) reprezentują sektor społeczny w tym osoby fizyczne będące mieszkańcami obszaru LGD oraz 5 osoby (27%) z sektora gospodarczego. Wśród członków organu decyzyjnego znajduje się więcej niż 1 przedsiębiorca, więcej niż 1 kobieta i jedna osoba poniżej 35 roku życia.

Wzrost. Struktura członków organu decyzyjnego Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze”

Źródło: dane własne i biuro

Decyzje Rady, w szczególności decyzje w sprawach związanych z oceną i wyborem operacji, podejmowane są w formie uchwały zwykłej większości głosów (kadry członków Rady dysponuje jedną głosem). Szczegółowe zasady głosowania określają *Procedury oceny i wyboru projektów*. Zgodnie z przyjętymi procedurami szanujemy konieczność dla prawidłowości przeprowadzenia procesu decyzyjnego jest **zapewnienie** w pełni przedstawicielstwa w tym procesie każdego z sektorów (społeczności, gospodarczej i publicznej) bez dominacji kręgowalności z nich. Członkowie Rady LGD są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Na podstawie *Działania wyznaczane* każdy z członków Rady LGD określa swoje powiązanie z wnioskodawcą. W sytuacji gdy jest wnioskodawcą lub reprezentantem wnioskodawcy, osobą społeczną, spowinowacaną lub powiązaną w związku małżeńskim z wnioskodawcą, osobą zasiadającą w organach lub będącą członkiem osoby prawnej składającej wniosek, osobą zasiadającą w organach lub będącą członkiem osoby prawnej deklarującej partnerstwo przy realizacji operacji, osobą powiązaną służbowo z wnioskodawcą, osobą powiązaną biznesowo z wnioskodawcą z tytułu wspólnych interesów lub korzyści, lub gdy członek Rady jest powiązany z wnioskodawcą w inny niż wymieniony powyżej sposób, a powiązanie to może mieć wpływ na bezstronność członka Rady, jest on zobowiązany wyłączyć się z procesu oceny i wyboru operacji. Na podstawie *Działania wyznaczane* Przewodniczący Rady sporządza *Rezim wniosków* członków Rady pozwalający na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcą i poszczególnymi projektami. Na podstawie wyłączeń

z procesu oceny i wyboru wniosków, Przewodniczący Rady wraz z Komisją Skrutacyjną kontroluje czy skład Rady obecnie na posiedzeniu pozwala na zachowanie odpowiednich paritetów przy podejmowaniu decyzji. Tym samym zapewniony został warunek, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez Radę LGD. Dodatkowo w celu zapewnienia odpowiedniej frekwencji na posiedzeniach, Regulamin Rady LGD wprowadza działania dyscyplinujące np. w przypadku 3 kolejnych nieusprawiedliwionych nieobecności członka Rady na posiedzeniach Rady może on na wniosek Przewodniczącego Rady zostać odwołany przez Walne Zgromadzenie Członków LGD z pełnionej funkcji.

Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” regulują następujące dokumenty:

- Wzrost* – uchwalany przez Walne Zgromadzenie Członków LGD, zawiera informacje na temat podstaw prawnych funkcjonowania stowarzyszenia, celów i zasad jego działania, informacje o członkach i władzach stowarzyszenia oraz o jego majątku;
- Regulamin Rady* – uchwalany przez Walne Zgromadzenie Członków LGD, określa organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady jako organu decyzyjnego LGD, zawiera informacje na temat członków Rady, posiedzeń Rady, sposobu głosowania w tym zasad zapewnienia bezstronności członków Rady i powołania rejestru interesów oraz dokumentacji u posiedzeń Rady;
- Regulamin Biura* – uchwalany przez Zarząd LGD, zawiera informacje na temat obowiązków i uprawnień pracodawcy i pracowników, organizacji i zasad funkcjonowania Biura oraz zakresu działania i kompetencji, czasu pracy, usprawiedliwiania nieobecności i spóźnień, urlopow, wypłaty wynagrodzenia i kar porządkowych;
- Procedura dokonywania monitoringu i ewaluacji* – uchwalona przez Zarząd LGD, zawiera informacje na temat elementów podlegających monitoringu i ewaluacji oraz sposobów ich pomiaru;
- Procedura ustalania list czynnych wyborców* – uchwalona przez Walne Zgromadzenie Członków LGD, zawiera informacje na temat opracowania zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru oraz sposobów zmiany kryteriów wyboru operacji;
- Procedura oceny i wyboru operacji*, *Procedura oceny i wyboru powołania uchwały oraz*, *Procedura oceny i wyboru gospodarstwa* – uchwalone przez Zarząd LGD, zawierają informacje na temat zasad ogłaszania, przeprowadzania naborów oraz zasad składania protestów wraz ze wzorami niezbędnych dokumentów.

Powyższe dokumenty są aktualizowane przy pomocy uchwały stanowiącego organu LGD.

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” oparte było na partycypacyjnym modelu tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym. Partycypacyjny charakter LSR wynika z ciągłego zaangażowania wszystkich interesariuszy dokumentu w proces powstawania jego kluczowych zapisów. W procesie tym uczestniczyły wszystkie środowiska lokalne zaangażowane w rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny regionu mieszkawcy, organizacje pozarządowe, nieformalne grupy społeczne, przedsiębiorstwa społeczne, przedsiębiorcy, rolnicy, jednostki samorządu terytorialnego i inne instytucje publiczne. **Strategia została przygotowana przez pracowników Biura LGD**, którzy na każdym etapie jej opracowania angażowali w proces konsultacji społecznych przedstawicieli środowisk lokalnych z wszystkich sektorów ze szczególnym uwzględnieniem przedstawicieli grup de fakto i wydzianu LSR. W ramach realizacji etapu III *Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru* skorzystano z pomocy eksperta zewnętrznego, który przygotował analizę oczekiwań grup de fakto i wydzianu LSR w stosunku do realizacji LSR oraz metodologię tworzenia kryteriów wyboru projektów umożliwiającą osiągnięcie zakładanych wskaźników rezultatów i produktów LSR.

Na każdym kluczowym etapie opracowywania LSR wykorzystano co najmniej 4 metody partycypacji społecznej, a zebrane wnioski i dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze LGD zostały wykorzystane do opracowania poszczególnych rozdziałów Strategii.

Pierwszym etapem prac było przygotowanie *Diagnozy obszaru i analizy SWOT*. Prace rozpoczęto od przeprowadzenia analizy statystycznej w oparciu o dane GUS i ankietację przeprowadzoną w gminach członkowskich przedsiur.

W ramach angażowania społeczności lokalnej w ten etap prac przeprowadzono:

- otwarte spotkania konsultacyjne**, których elementem były **warsztaty przyszłościowe** dotyczące opracowania analizy SWOT oraz ze względu na identyfikację celów LSR. Spotkania zostały przeprowadzone w każdej z 6 gmin członkowskich LGD. Uczestniczyło w nich łącznie 112 osób. Uczestnicy spotkań analizowali słabe i mocne strony obszaru, szanse i zagrożenia w czterech obszarach tematycznych: kapitał społeczny, gospodarka, infrastruktura oraz środowisko, a także możliwości LSR w odniesieniu do zidentyfikowanych podczas spotkań problemów;
- badanie ankietowe**, dotyczące problemów i potrzeb mieszkańców obszaru i przyszłości beneficjentów a także identyfikacji grup defaworyzowanych, do których powinny być kierowane działania w ramach opracowywania LSR. Ankietę były wypełniane przez uczestników spotkań konsultacyjnych, on-line za pomocą strony internetowej LGD a dla osób wykluczonych cyfrowo były dostępne w wersji papierowej w Biurze LGD oraz w siedzibach gmin członkowskich. Zapewniono to dotarcie do największej liczby mieszkańców i zebrane materiały do dalszych prac od różnych grup społecznych. W badaniu ankietowym łącznie udział wzięły 204 osoby a ich wyniki posłużyły do wskazania preferowanych kierunków działań, obszarów wymagających największego wsparcia i grup społecznych, do których powinna być kierowana największa pomoc w ramach wdrażania LSR;
- indywidualne wywiady pogłębione**, przeprowadzone z przedstawicielami wszystkich sektorów: przedsiębiorcom, rolnikami, przedstawicielami organizacji społecznych, instytucji publicznych a także mieszkańcami obszaru LGD. Przeprowadzono 15 wywiadów, których tematyką dotyczyła wskazanie mocnych stron, największych problemów i potrzeb rozwojowych obszaru, określona fabryczna zadania są niezbędne do wzmacnienia kapitału społecznego i wzrostu integracji społecznej. Dodatkowo uczestnicy wywiadów określali grupy, które spotykają się z największymi problemami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Zbrane podczas konsultacji społecznych dane zostały wykorzystane do opracowania LSR w zakresie wytyczenia diagnozy rozwoju LGD oraz projektu analizy SWOT, a także do określenia grup, do których powinno być skierowane największe wsparcie w ramach LSR.

Następnie przeprowadzono:

- konsultacje on-line projektu analizy SWOT** za pośrednictwem strony internetowej LGD,
- konsultacje projektu analizy SWOT** na terenie każdej z gmin członkowskich LGD w ramach **Mobilnego Punktu Konsultacyjnego**. Pracownicy Biura LGD mieli wyznaczone dziny w każdej z gmin członkowskich, podczas których każdy zainteresowany mógł zapoznać się z projektem analizy SWOT i wyrazić swoje uwagi. W konsultacjach projektu analizy SWOT udział wzięły 32 osoby i wypełniło 14 Formularzy uwag i 4 on-line, 10 formularze w ramach Mobilnego Punktu Konsultacyjnego.

Następnie dokonano **analizy otrzymanych Formularzy uwag**. W tej wykładni zdecydowano o przyjęciu zmian w projekcie analizy SWOT dotyczących deprecjowania słabych i mocnych stron obszaru oraz szans i zagrożeń (9 Formularzy uwag) natomiast pozostałe formularze zostały odrzucone ze względu na brak wystarczającego uzasadnienia i sprzeczności z wcześniejszymi wynikami przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Etap I. Diagnoza i analiza SWOT		
Metoda	Grupa docelowa i ilość uczestników	Data i miejsce
Otwarte spotkanie konsultacyjne i warsztaty przyszłościowe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 112 osób	10.08.2015r. godz. 9:00 UG Zamosć 10.08.2015r. godz. 12:30 UG Adamów 11.08.2015r. godz. 9:00 UM Szezbroszów 11.08.2015r. godz. 12:30 UM Zwierzyniec 12.08.2015r. godz. 9:00 UM Kiszewów 12.08.2015r. godz. 12:30 KDK Krasnobród
Badanie ankietowe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 204 osoby	10.08. – 25.09.2015r., ankietę wypełniano podczas spotkań, on-line za pośrednictwem strony internetowej LGD, dostępna w siedzibach gmin członkowskich i Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Biurze LGD

Indywidualne wywiady pogłębione	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 15 osób	Rozmowy telefoniczne przeprowadzone w dniach 17.25.09.2015r. 20.09.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UM Kiszewów 20.09.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UM Szezbroszów 30.09.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UM Krasnobród 01.10.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UG Adamów 01.10.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UG Zwierzyniec
Mobilny Punkt Konsultacyjny	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 32 osoby	
Konsultacje on-line projektu analizy SWOT	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów oraz osoby spoza obszaru LGD	24.09. – 02.10.2015r.

Dodatkowo w ramach przygotowania *Diagnozy i analizy SWOT* uwzględniono:

- wnioski z przeprowadzonego badania własnego** pt. *„Wyznaczenie wskaźników przydatności i sędziwości kulturowego obszaru LGD Nasze Roztocze na potrzeby rozwoju turystyki i promocyjnego Roztocza”*. Opracowanie to służyło do określenia elementów diagnozy dotyczących atrakcyjności turystycznej obszaru LGD oraz zidentyfikowania spójności kulturowego obszaru z Otuliną i Zamoscią.

Kolejnym etapem, służącym opracowaniu LSR było *Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz wytyczenie planu działania*. W ramach zaangażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR na tym etapie:

- zorganizowano **otwarte spotkanie konsultacyjne World Cafe**, w którym uczestniczyli przedstawiciele sektora publicznego, lokalni przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych i mieszkańcy obszaru LGD, łącznie 39 osób. Uczestnicy w czterech grupach tematycznych – dotyczących społeczeństwa, gospodarki, infrastruktury oraz środowiska, generowali pomysły na realizację przedsięwzięć w ramach opracowywanej Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. Zebrane podczas spotkania World Cafe pomysły zostały przedmiotem pod kątem możliwości ich realizacji w ramach działania *Rozwój lokalnej ekonomii przez przedsiębiorstwa*. Inicjatywy, które nie mieściły się w zakresie celów RLKS zostały odrzucone. Pomysły zgodne z zakresem RLKS zostały przyjęte do dalszych prac ze społecznością lokalną i stanowiły podstawę do przygotowania ankiety identyfikującej cele i przedsięwzięcia przyszłej LSR;
- przeprowadzono **badanie ankietowe**, którego celem było wybranie najbardziej preferowanych przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach LSR w obszarach tematycznych: przedsiębiorstwa, środowisko, wzmacnienie kapitału społecznego oraz rozwoju turystyki i rekreacji. Ankietom została także przesłana o wskazanie, które typy działalności gospodarczej są najbardziej korzystne z punktu widzenia rozwoju obszaru LGD oraz jakich głównych korzyści w rozwoju obszaru mogą się spodziewać mieszkańcy w wyniku działania LGD. W badaniu udział wzięły 125 osoby;
- zorganizowano **Arkusze pomysłów**, w dniach 09 – 25.11.2015 r. on-line za pośrednictwem strony internetowej, poprzez internetową a także w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Biurze LGD zbieramy były **Arkusze pomysłów** identyfikujące konkretne zadania, które potencjalni wnioskodawcy chcieliby realizować w ramach wdrażania LSR. Łącznie wpłynęło 64 Arkusze, które posłużyły do określenia kierunków wskaźników produktów i rezultatów, budowa poszczególnych celów LSR oraz planu działania;
- spotkanie **Grupy roboczej**, które odbyło się w dniu 27.11.2015 r. Członkami grupy roboczej byli przedstawiciele Zarządu LGD oraz mieszkańcy obszaru, którzy odpowiedzieli na zamieszczone na stronie internetowej LGD zaproszenie do udziału w pracach dotyczących opracowania LSR. Podczas spotkania, na podstawie analizy wyników przeprowadzonego badania ankietowego oraz zebranych Arkuszy pomysłów opracowano **matrycę logiczną celów**, przedsięwzięć i wskaźników LSR oraz **zakończono planu działania** w ramach wdrażania LSR. W ten sposób wykorzystano dane z przeprowadzonych w ramach etapu konsultacji społecznych a wypracowano materiał logicznego celów i przedsięwzięć odpowiadających potrzebom zgłaszanym przez przedstawicieli społeczności lokalnych.

w procesie przygotowania LSR, informowania o pomocy uzyskanej w ramach LSR oraz realizacji projektów w partnerstwie międzysektorowym. Odrzucono propozycje kryteriów dotyczące preferowania rozwiązań nowożeńskich a nie innowacyjnych. Warsztaty odbyły się w dniu 08.12.2015r. w siedzibie Biura LGD.

Następnie przeprowadzono konsultacje opracowywane podczas warsztatów projektu kryteriów wyboru na terenie każdej z gmin członkowskich LGD w ramach **Mobilnego Punktu Konsultacyjnego**. W konsultacjach uczestniczyło 24 osoby, 5 z nich zdecydowało zbliżyć formularze uwag. Pracownicy Biura LGD dokonali analizy otrzymanych Formularzy uwag, w wyniku której zdecydowano o przyjęciu usug i doprecyzowaniu brzmienia poszczególnych kryteriów.

Etap II. Określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz wytyczenie planu działania		
Metoda	Grupa docelowa i ilość uczestników	Data i miejsce
Otwarte spotkanie konsultacyjne World Cafe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 30 osób	06.11.2015r. sala konferencyjna Delegatury UGW w Zamosciu
Badanie ankietowe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 123 osoby	12.11. – 26.11.2015r., ankietę wypełniano on-line za pośrednictwem strony internetowej LGD, dostępna w wersji papierowej w siedzibach gmin członkowskich i Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Biurze LGD
Arkusze pomysłów	JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru LGD, potencjalni beneficjenci LGD – 64 Arkusze	09.11. – 20.11.2015r., Arkusze pomysłów wpłynęły do Biura LGD on-line za pośrednictwem strony internetowej, poprzez internetową a także bezpośrednio do Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Biurze LGD
Spotkanie grupy roboczej	Przedstawiciele lokalnej społeczności i Zarządu LGD – 5 osób	27.11.2015 r. UG Adamów

Następnym etapem prac związanych z przygotowaniem LSR było *Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru*. W ramach tego etapu przeprowadzono:

- otwarte spotkanie konsultacyjne**, które odbyło się 12.11.2015r. Podczas spotkania zaprezentowano zostały obowiązujące wytyczne i Rozporządzenia dotyczące procedur wyboru operacji w ramach LSR dla projektów grantowych, konkursowych oraz projektów własnych. Opracowano wstępnie założenia kryteriów wyboru projektów uwzględniające priorytetowe obszary wsparcia określone w LSR;
- ocenę partycypacyjną grup defaworyzowanych**, w spotkaniu uczestniczyli reprezentanci zidentyfikowanych w poprzednich etapach prac grup społecznych borykających się z największymi problemami w dostępie do rynku pracy (osoby imłode do 35 roku życia, osoby po 50 roku życia, osoby bezrobotne). Podczas spotkania przeprowadzono dyskusję i warsztaty na temat uwzględnienia potrzeb grup defaworyzowanych przy konstrukcji kryteriów wyboru projektów w ramach LSR. Na podstawie wniosków i uwag zebranych podczas spotkania opracowane zostały prozycje kryteriów wyboru projektów istniejące w punkcie widzenia uczestników spotkania. Spotkanie odbyło się 24.11.2015r. uczestniczyło w nim 12 osób;
- Sondaż internetowy na temat kryteriów wyboru projektów**, wnioski zebrane podczas *Spotkania konsultacyjnego oraz Otwartej partycypacyjnej grup defaworyzowanych* zostały przeanalizowane i posłużyły do konstrukcji propozycji kryteriów wyboru projektów. Propozycje te uzupełniono o kryteria istotne z punktu widzenia pozostałych obszarów tematycznych uwzględnionych w LSR. Ankietę sondażowa zawierała zestawienie różnych kryteriów dla poszczególnych obszarów wsparcia, którym ankietowani przypisywali odpowiednią wagę. Mediane były także dodane własnie przez uczestników. Sondaż za pośrednictwem strony internetowej umożliwił pozyskanie od społeczności lokalnej informacji na temat istotności zapropionowanych kryteriów a także zebrane dodatkowych propozycji kryteriów istotnych dla mieszkańców obszaru. Sondaż przeprowadzono w dniach 30.11 – 06.12.2015r. Uczestniczyło w nim 45 osób;
- Warsztaty z ekspertem**, który przeanalizował wnioski z uczestniczących prac w ramach etapu. Przygotował analizę oczekiwań grup defaworyzowanych w stosunku do realizacji LSR oraz metodologię tworzenia kryteriów wyboru projektów umożliwiającą oszacowanie zakładanych wskaźników rezultatów i produktów LSR. Na podstawie tej analizy przeprowadzono warsztaty strategiczne z pracownikami Biura LGD i członkami Zarządu, podczas których opracowany został projekt kryteriów wyboru w ramach poszczególnych działań LSR. Podczas warsztatów przedmiotowo także zgłoszono w trakcie sondażu dodatkowe propozycje kryteriów. Przyjęto kryteria dotyczące wykształcenia kierunkowego wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie na założenie działalności gospodarczej, zgłoszenia propozycji projektu

Etap III. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru		
Metoda	Grupa docelowa i ilość uczestników	Data i miejsce
Otwarte spotkanie konsultacyjne	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 42 osoby	12.11.2015r. sala konferencyjna Delegatury UGW w Zamosciu
Ocena partycypacyjna grup defaworyzowanych	Przedstawiciele grup defaworyzowanych (osoby imłode do 35 roku życia, osoby po 50 roku życia, osoby bezrobotne, seniorzy) – 12 osób	24.11.2015r. UM Kiszewów
Sondaż internetowy	JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, mieszkańcy obszaru LGD – 45 osoby	30.11. – 06.12.2015r.
Warsztaty z ekspertem	Członkowie LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 5 osób	08.12.2015r. Biuro LGD
		09.12.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UM Kiszewów 09.12.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UM Szezbroszów 10.12.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UM Krasnobród 10.12.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UG Adamów 11.12.2015r. godz. 9:00 – 15:00 UG Zwierzyniec

Kolejnym etapem prac związanych z przygotowaniem LSR było *Opracowanie zasad monitorowania realizacji*. Podczas tego etapu zorganizowano:

- spotkanie fokusowe** mieszkańców obszaru LGD w zakresie identyfikacji elementów LSR, które będą podległy monitorowaniu i ewaluacji. Będzie na doświadczeniach z okresu wdrażania LSR na lata 2010-2015 wskazano najważniejsze elementy, które w opinii uczestników spotkania reprezentujących wszystkie sektory, powinny podlegać monitorowaniu i ewaluacji, dyskutowano także o najlepszych praktykach zrealizacji monitorowania danych do ewaluacji. Spotkanie odbyło się 17.11.2015 r. w sali konferencyjnej UG Zamosć, uczestniczyło w nim 32 osoby;
- kawiarceki obywatelskiej**, spotkanie odbyło się w dniu 30.11.2015r. w UM Zwierzyniec i uczestniczyło w nim 11 osób reprezentujących wszystkie sektory. Dyskusję o zasadach monitorowania i ewaluacji prowadzono w formie kawiarceki obywatelskiej, podczas której każdy miał możliwość wypowiedzenia swojej opinii oraz wysłuchania zdania innych uczestników na temat zapropionowanych form i kryteriów oceny wdrażania LSR;

Zbrane podczas spotkań konsultacyjnych wnioski zostały przeanalizowane pod kątem ich użyteczności do przygotowania badania ankietowego dotyczącego zasad prowadzenia procesu monitorowania i ewaluacji przyszłej LSR. Wszystkie pomysły zgłoszone przez przedstawicieli społeczności lokalnej zostały przyjęte wykorzystane do przygotowania formularza ankiet.

- Badanie ankietowe**, którego celem było wybranie najważniejszych elementów, które będą podlegać monitorowaniu i ewaluacji, wskazać częstotliwość przeprowadzania oceny, produktów które będą te

elementy oceniać oraz preferowanych sposobów oceny. Badanie przeprowadzono w dniach 04–14.12.2015r. on-line za pomocą strony internetowej LGD, ankietą była również dostępna wersja papierowa w siedzibach gmin członkowskich i Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Biurze LGD. W badaniu wzięło udział 48 osób;

spotkanie **Grupy roboczej**, podczas którego na podstawie analizy wyników badania ankietowego oraz biorąc pod uwagę rekomendacje ze spotkania fokusowego i kawiarenki obywatelskiej opracowano zasady monitorowania i ewaluacji – doprecyzowano elementy podlegające monitorowaniu i ewaluacji, określono czas i okres pomiaru, sposób pozyskiwania danych a także określono podmioty, które będą odpowiedzialne za prowadzenie monitorowania i ewaluacji LSR. Spotkanie odbyło się w UM w Szczepleszynie w dniu 15.12.2015 r. i uczestniczyli w nim byli przedstawiciele Zarządu LGD oraz mieszkańcy obszaru, którzy odpowiedzieli na zamieszczone na stronie internetowej LGD zaproszenie do udziału w pracach dotyczących przygotowania LSR – 7 osób.

Etap IV. Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji		
Metoda	Grupa docelowa i ilość uczestników	Data i miejsce
Spotkanie fokusowe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 32 osoby	17.11.2015r. sala konferencyjna UG Zamść
Kawiarenka obywatelska	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 11 osób	30.11.2015r. UM Zwierzyniec
Badanie ankietowe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 48 osób	04.12. – 14.12.2015r., ankieta wypełniana on-line za pośrednictwem strony internetowej LGD, dostępna w wersji papierowej w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Biurze LGD
Spotkanie grupy roboczej	Przedstawiciele lokalnej społeczności i Zarządu LGD – 7 osób	15.12.2015r. UM w Szczepleszynie

Ostatnim etapem prac związanych z opracowaniem LSR było przygotowanie *Planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR*. W ramach tego etapu przeprowadzono:

- sondaz telefoniczny**, przeprowadzony z przedstawicielami grup defaworyzowanych w celu wskazania najważniejszych elementów działalności LGD, o których chcieliby być informowani. Uczestnicy sondazu wskazywali najszybsze sposoby komunikowania się z grupami defaworyzowanymi. W sondażu udział wzięło 12 osób. Sondaż przeprowadzono w dniu 08.12.2015r.;
- badanie ankietowe**, którego celem była ocena skuteczności używanych przez LGD dotychczasowych metod komunikacji, wskazanie najważniejszych dla społeczności informacji z zakresu funkcjonowania LGD oraz najbardziej preferowanych sposobów komunikacji. W badaniu przeprowadzonym w dniach 04-14.12.2015 r. udział wzięło 48 osób. Podczas forum uczestnicy analizowali zapisy celów LSR i na ich podstawie zgłaszali propozycje działań komunikacyjnych, a także środków i narzędzi przekazu informacji pomiędzy LGD a społecznością lokalną.
- forum lokalne**, którego uczestnikami byli przedstawiciele wszystkich sektorów: społecznego, publicznego, gospodarczego oraz mieszkańcy obszaru LGD, łącznie 45 osób. Podczas forum uczestnicy analizowali zapisy celów LSR i na ich podstawie zgłaszali propozycje działań komunikacyjnych, a także środków i narzędzi przekazu informacji pomiędzy LGD a społecznością lokalną.

Wnioski z przeprowadzonego sondażu telefonicznego, wyników badania ankietowego oraz Forum lokalnego zostały przeanalizowane przez pracowników Biura LGD. Ze względu na konieczność dostosowania planu komunikacji do potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru wszystkie otrzymane wnioski zostały przyjęte i uwzględnione w pracach dotyczących przygotowania projektu planu komunikacji.

- Mobilny Punkt Konsultacyjny**, w ramach którego pracownicy Biura LGD w wyznaczonych terminach pełnili dyżury w każdej z gmin członkowskich LGD. W ramach dyżurów każdy zainteresowany mógł zapoznać się z projektem planu komunikacyjnego i wyrazić swoje uwagi. W konsultacjach projektu planu

komunikacyjnej uczestniczyły 34 osoby i wpłynęły 3 uwagi, które zostały uwzględnione w ostatecznej wersji Planu komunikacji.

Etap V. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR		
Metoda	Grupa docelowa i ilość uczestników	Data i miejsce
Sondaż telefoniczny	Przedstawiciele zidentyfikowanych w diagnozie grup defaworyzowanych (osoby młode do 35 roku życia, osoby po 50 roku życia, osoby bezrobotne, seniorzy) – 12 osób	08.12.2015r.
Badanie ankietowe	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 48 osób	04.12. – 14.12.2015r., ankieta wypełniana on-line za pośrednictwem strony internetowej LGD, dostępna w wersji papierowej w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Biurze LGD
Forum lokalne	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 45 osób	14.12.2015r. sala konferencyjna Delegatury LUW w Zamściu 16.12.2015r. godz. 9.00 – 15.00 UM Józefów 16.12.2015r. godz. 9.00 – 15.00 UM Szczepleszyn 17.12.2015r. godz. 9.00 – 15.00 UM Krasnobród
Mobilny Punkt Konsultacyjny	Mieszkańcy obszaru 6 gmin LGD, przedstawiciele wszystkich sektorów – 34 osoby	17.12.2015r. godz. 9.00 – 15.00 UM Adamów 18.12.2015r. godz. 9.00 – 15.00 UM Zamść 18.12.2015r. godz. 9.00 – 15.00 UM Zwierzyniec

Dodatkowo w ramach przygotowania Planu komunikacyjnego wykorzystano wnioski z przeprowadzonej *Ewaluacji ex-post* dla Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2009-2015. Ankieta ewaluacyjna obejmowała m.in. pytania dotyczące rozpoznawalności LGD oraz źródeł pozyskiwania informacji o działalności LGD w ramach wdrażania LSR. Analiza odpowiedzi na powyższe pytanie pomogła wskazać najszybsze i sprawdzone kanały komunikacji ze społecznością lokalną.

Partycypacyjny charakter LSR, będący podstawową zasadą przygotowania dokumentu odnosi się także do prowadzenia procedury jego aktualizacji. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do LSR przy aktualizacji zapisów Strategii zastosowane zostaną partycypacyjne metody angażujące społeczność lokalną poprzez konsultacje propozycji zmian za pośrednictwem strony internetowej oraz spotkań konsultacyjnych na obszarze gmin członkowskich LGD.

III. DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

3.1 GRUPY DOCELOWE LSR I GRUPY DEFAWORYZOWANE

W oparciu o wnioski z przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych, a także innych wykorzystanych metod partycypacji społecznej na etapie przygotowania LSR oraz badań własnych zidentyfikowano **kluczowe grupy docelowe działań realizowanych w ramach wdrażania LSR**. Są to:

- grupy defaworyzowane**, które spotykają się z największymi problemami w codziennym funkcjonowaniu a zwłaszcza z trudnościami na rynku pracy (identyfikacji grup dokonano w wyniku analizy danych zastanych przy opracowaniu diagnozy oraz pogłębionych konsultacji społecznych). Są to osoby młode do 35 roku życia, osoby starsze po 50 roku życia oraz osoby bezrobotne. Osoby młode do 35 roku życia należą do grupy będącej w trudnej sytuacji na rynku pracy. Ich problemem jest nie tylko brak pracy, ale także trudność w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie i udziale w życiu lokalnej społeczności. Osoby młode są zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na większe narażenie na demoralizację oraz uleganie wpływom i różnym patologiom. Ponadto trudności z podjęciem pracy przez ludzi młodych są związane z niedostosowaniem ich kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy, brakiem wymaganym przez pracodawców doświadczenia, ale również z brakiem umiejętności szukania pracy, ponoszenia się w instytucjach społecznych i zaradaniaw spraw urzędowych. Drugą zidentyfikowaną grupą defaworyzowaną na obszarze LGD „Nasze Roztocze” są osoby,

które ukończyły 50 rok życia. Głównymi problemami osób w tej grupie wiekowej jest postrzeganie siebie jako gorszych zawodowo z powodu słabej znajomości języków obcych, niewystarczających kwalifikacji w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii, w tym obsługi komputera i sprzętu biurowego, bariery psychologiczne – brak wiary we własne możliwości i dalszy rozwój osobowy oraz niechęć do zmian. Ostatnią grupą defaworyzowaną ze względu na problemy na rynku pracy są osoby **bezrobotne**. Osoby bezrobotne kojarzone są jako nieaktywne, nieposiadające własnej inicjatywy. Często brak pracy jest przez nich odbierany jako osobista porażka. Zazwyczaj towarzyszą temu negatywne emocje. Osoby, które nie pracują boją się odrzucenia, wstydzą się tego, że nie mają pracy. Brak poczucia bezpieczeństwa związanego ze stabilizacją finansową powoduje ogromny stres i często niską samoocenę.

przedsiębiorcy funkcjonujący na obszarze LGD „Nasze Roztocze”, obecne uwarunkowania formalno-prawne związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej są zbyt skomplikowane przez co zniechęcają do jej podejmowania. Ponadto obecny kryzys gospodarczy wpływa negatywnie na już funkcjonującą działalność gospodarczą. Przedsiębiorcy borykają się z problemami finansowymi, a także z problemami w znalezieniu wykwalifikowanej kadry. Brak środków finansowych na działania inwestycyjne nie pozwala firmom na rozwój i tworzenie nowych miejsc pracy.

organizacje pozarządowe, do sektora organizacji pozarządowych należą stowarzyszenia i fundacje. Problemem organizacji pozarządowych jest ich niedofinansowanie oraz brak członków, którzy w pełni mogliby poświęcić swój czas na działalność organizacji (jako osoba zatrudniona). W obecnym systemie osoby czynnie działające w organizacji są związane zawodowo z innymi podmiotami, gdyż środki finansowe, którymi dysponują stowarzyszenia i fundacje pozwalają jedynie na pokrycie niewielkich kosztów bieżących. Organizacje pozarządowe są bardzo istotne z punktu widzenia wdrażania LSR, ponieważ dają możliwość rozwoju swoim członkom a także budowania kapitału społecznego na obszarze LGD.

3.2 SPOŁECZEŃSTWO I AKTYWIZACJA SPOŁECZNA

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” zamieszkuje łącznie 60 196 osób. Do 2009 roku liczba ludności spadła, zaś od tego roku zaczęła wzrastać. Jest to spowodowane występowaniem aż czterech miast na obszarze LGD, w których ludność chętnie się osiedla oraz podmiejskiej gminy Zamść, gdzie obserwowany jest proces suburbanizacji. Średnia gęstość zaludnienia na obszarze LGD wynosi 69 os./km².

Wśród mieszkańców LGD większy odsetek stanowią kobiety (51%), mężczyźni stanowią 49%. W strukturze wieku ludności dominują osoby w wieku produkcyjnym (63%). Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 19% ogółu ludności LGD, natomiast w wieku poprodukcyjnym – 18%.

Na obszarze LGD funkcjonuje 56 nieformalnych organizacji – kol/klubów, do których należy łącznie 1066 osób. Wśród kol przeważają Kola Gospodni Wiejskich, zrzeszające aktywne kobiety z terenu gmin LGD oraz kluby seniora, w których udziałem są seniorzy. Takie formy działalności społecznej przyczyniają się do integracji mieszkańców jednak działalność w stowarzyszeniach opiera się na lokalnych liderach inicjujących i prowadzących różnorodne działania, których na obszarze Naszego Roztocza brakuje. Niepokojący jest fakt, że nowi mieszkańcy obszaru LGD mają trudności z integracją ze społecznością lokalną, dlatego bardzo ważne jest tworzenie miejsc i okazji do spotkań, a w efekcie integracji nowo przybyłych członków społeczności z wieloletnimi mieszkańcami. Funkcjonujące na obszarze LGD stowarzyszenia, w szczególności stowarzyszenia formalne, mają słaby potencjał ze względu na brak możliwości zatrudnienia pracowników i opieranie się na wolontariacie. Na uwagę zasługuje to również długoletnie doświadczenie jednostek samorządu terytorialnego obszaru w zakresie współpracy, spręża ją do realizacji projektów sieciowych o większym pozytywnym oddziaływaniu na społeczność lokalną.

Tabela. Organizacje nieformalne – kola i kluby na terenie LGD „Nasze Roztocze”

Gmina	Nazwa koła/klubu/stowarzyszenia	Liczba członków
Adamów	KGW „Na przekór wszystkiemu” w Rachodoszczach, KGW w Suchowoli – Kolonia, KGW w Jacni, Klub Seniora w Bondyrzu, Klub Seniora w Pełkossówce, Klub Seniora w Suchowoli, Klub Seniora w Szewni Dolnej	128
Józefów	KGW Hamemia, KGW Majdan Nępryski, KGW Stanisławów, KGW Józefów, KGW Górniki, Klub seniora	55
Krasnobród	Klub seniora	20
Szczepleszyn	KGW w Bodaczowie, KGW w Wielęczy Kolonii, KGW w Błoniu, Klub seniora KGW w Białobrzegach, KGW w Białowoli, KGW w Bortatyczach, KGW w Chyżej, KGW w Hubaluch, KGW w Jatutowie, KGW w Bortatyczach Kolonii, KGW w Kalinowicach, KGW w Lipsku, KGW w Lipsku Kosobudach, KGW w Mokrem, KGW w Pniówku, KGW w Płosiemi, KGW w Siedlisłach, KGW w Sitańcu, KGW w Sitańcu Kolonii, KGW w Sitańcu Wolicy, KGW w Skaraszowie, KGW w Skolówce, KGW w Szopinku, KGW w Wierchowinach, KGW w Wólce Panińskiej, KGW w Wólce Wieprzeckiej, KGW w Wygodach, KGW w Wysokiem, KGW w Zarzeczcu, KGW w Zwadzie, KGW w Zdanowie, KGW w Zdanówku	80
Zamść	KGW w Sitańcu Kolonii, KGW w Sitańcu Wolicy, KGW w Skaraszowie, KGW w Skolówce, KGW w Szopinku, KGW w Wierchowinach, KGW w Wólce Panińskiej, KGW w Wólce Wieprzeckiej, KGW w Wygodach, KGW w Wysokiem, KGW w Zarzeczcu, KGW w Zwadzie, KGW w Zdanowie, KGW w Zdanówku	646
Zwierzyniec	Klub Seniora, Klub Plastyka Amatora, Kolo fotograficzne, Klub rowerowy seniora, Młodzieżowy Klub w Obrocy, Dyskusyjny Klub Ksątki, Dyskusyjny Klub Filmowy „Zwierzyniec”, Komputerowy Klub Seniora, Stowarzyszenie aktywnych kobiet w Zarzeczcu	137

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankietacji, sierpień 2015

Obszar LGD „Nasze Roztocze” charakteryzuje się dobrą dostępnością do infrastruktury społecznej (edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej itp.). Funkcjonuje tu 8 przedszkoli i 30 szkół, w tym 8 prowadzonych przez stowarzyszenia. Dostęp do szkolnictwa gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego również jest zadawalający. Z placówkami edukacyjnymi związane są licznie występujące na obszarze obiekty sportowe: boiska, hale sportowe, place zabaw.

Opiekę zdrowotną na obszarze „Naszego Roztocza” świadczą zarówno placówki publiczne, jak i niepubliczne. Usługi zdrowotne świadczy tutaj 15 takich obiektów, co oznacza, że mieszkańcy każdej z gmin mają zapewnioną opiekę zdrowotną. Oprócz placówek zdrowotnych oferujących podstawową opiekę zdrowotną na terenie LGD „Nasze Roztocze” działają specjalistyczne ośrodki. Gmina Adamów – Park Terapeutyczno-Rekreacyjny w Bondyrzu prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za Krokiem”, Gmina Józefów – Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy „GAWRA” w Długim Kącie, Gmina Krasnobród – Samodzielne Publiczne Sanatorium Rehabilitacyjne im. Janusza Korczaka, Gmina Zamść – Centrum Aktywności Społecznej Osób Niepełnosprawnych w Białobrzegach im. Jana i Zofii Kulakowskich prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za Krokiem”.

W zakresie pomocy społecznej na obszarze LGD „Nasze Roztocze” działają liczne placówki, udzielające pomocy osobom potrzebującym. Są to m.in. domy pomocy społecznej i środowiskowe domy samopomocy. Znajdują się tu również dwa domy dziecka.

Pod względem infrastruktury kulturalnej obszar LGD również prezentuje się korzystnie. Prawie w każdej gminie mieszkańcy mają dostęp do miejskiego lub gminnego ośrodka kultury. Jedynie na terenie Gminy Adamów animator działalności kulturalnej jest Gmina Biblioteka Publiczna. W miejscowościach wiejskich „Naszego Roztocza” funkcjonuje również 20 świetlic środowiskowych i wiejskich, które w określone dni są otwarte dla społeczności lokalnej a ich prowadzeniem zajmują się osoby zatrudnione przez administrację samorządową lub organizacje społeczne wybrane w drodze konkursów. Jednak występują duże braki w zakresie odpowiedniego standardu lub wyposażenia tych placówek co sprawia, że możliwa oferta działań służących wzmocnieniu kapitału społecznego jest niewystarczająca w stosunku do oczekiwań społeczności lokalnych a oferta kulturalna jest mało zróżnicowana. Na terenie LGD działają liczne biblioteki (7) i ich filie (9), które zapewniają mieszkańcom dostęp do literatury.

Aktualnie na terenie Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” z ubóstwem borykają się 1034 rodziny, jednak od 2012 roku liczba ta corocznie ulega zmniejszeniu. Wśród powodów przyznania pomocy społecznej należy

wzmienię potrzeby ochrony macierzyństwa i wrodzoności (wzrost obu wartości o 30% w porównaniu do 2012 roku). Zauważalny jest również wzrost liczby rodzin korzystających się z bezrodności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Kolejnym niekorzystnym trendem jest wzrost liczby rodzin niepełnych i wzrost odnotowywanych aktów przemocy w rodzinie.

Coocznie na obszarze LGD „Nasze Roztocze” wzrasta liczba osób objętych świadczeniami pomocy społecznej. W 2014 roku wynosiła ona 3 229 osób. Wzrosła przede wszystkim liczba osób wymagających wsparcia ze względu na samotne gospodarowanie. Również w porównaniu do roku 2012 wzrosła liczba osób objętych zasiłkami ekonomicznymi z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby i niepełnosprawności. Zauważalny jest duży wzrost wydatków na świadczenia z zakresu usług opiekuńczych i społecznych oraz liczby osób przebywających w domach pomocy społecznej, których koszty ponosi gmina. Jest to związane z procesem starzenia się społeczeństwa i zmieniającym się modelem rodziny, które nie są już widowspółdzielnicze.

3.3. GOSPODARSTWA I RYNEK PRACY

Obszar LGD „Nasze Roztocze” charakteryzuje się dotychczasowymi warunkami do rozwoju rolnictwa ze względu na żyzne gleby, wytworzone nie z lesów i długie warunki mikroklimatyczne. Na terenie LGD znajduje się 8 575 gospodarstw. Najwięcej jest gospodarstw rolnych (od 1 do 5 ha) (52%). Gospodarstwa powyżej 15 ha stanowią jedynie 3% wszystkich gospodarstw. Średnia powierzchni gospodarstwa na obszarze LGD „Nasze Roztocze” wynosi 5,03 ha. Największą średnią powierzchnią gospodarstw charakteryzuje się gmina Zamosć (6,71 ha), zaś najmniejszą – gmina Adamów (3,89 ha). Obszar LGD charakteryzuje się również występowaniem dużej liczby samowolnych dla przetworstwa rolnospożywczo (juprawa warzyw i owoców, hodowla kłaj).
Na obszarze LGD „Nasze Roztocze” w 2013 roku zarejestrowanych było 4 125 podmiotów gospodarczych (4 196 podmiotów w 2014 r.), z których 95% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 pracowników), małych przedsiębiorstw (10-49 zatrudnionych) było 163, średnich (50-249 zatrudnionych) – 17 oraz dwa duże przedsiębiorstwa, w tym jedno w Zawierciu zatrudniające ponad 1000 pracowników. Na przestrzeni ostatnich 7 lat (2007-2013) liczba podmiotów gospodarczych na obszarze LGD ulegała wahaniom: do 2010 roku wzrastała, w 2011 roku zmniejszyła się, by w roku kolejnym znów wzrosnąć. Ogólny trend dotyczący liczby podmiotów gospodarczych można uznać za rosnący. Zarówno istniejące, jak i nowo powstające przedsiębiorstwa charakteryzują się niską innowacyjnością.

Wskaźnik przedsiębiorczości, mierzący liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, w 2013 wyniósł 65 podmiotów/1000 ludności (68 podmiotów/1000 ludności w 2014 r.).
W podziale na sekcje PKD 2007 najwięcej przedsiębiorstw reprezentuje sekcję G tj. handel (1159 przedsiębiorstw). Znaczną liczbę podmiotów funkcjonuje również w sekcji F (budownictwo) – 525 przedsiębiorstw i G (przemysł i budownictwo) – 442 przedsiębiorstwa. Obszar charakteryzuje się słabym odwołaniem do sektora przemysłu oraz niską innowacyjnością przedsiębiorstw. Najbardziej rozwiniętą branżą na obszarze LGD „Nasze Roztocze” jest branża turystyczna. Jest to branża kluczowa dla rozwoju gospodarki obszaru LGD ze względu na jego mezaprzeczną potencjał do rozwoju turystyki.

Na obszarze LGD „Nasze Roztocze” funkcjonuje 7 przedsiębiorstw społecznych. Pojęcie przedsiębiorczości społecznej łączy w sobie dwa atributy: „przedsiębiorczość” i „społeczność”. Pierwszy z nich świadczy o prowadzeniu działalności gospodarczej, zaś drugi wskazuje na bazowanie na kapitale społecznym i uświadcowanie na integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Podmioty działające na obszarze LGD to przede wszystkim spółdzielnie socjalne, które prowadzą działalność w celu aktywacji i włączenia społeczno-osob w trudnej sytuacji życiowej poprzez organizowanie dla nich licznych warsztatów i kursów, a także pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Są to: Centrum Integracji Społecznej w Janciu (gmina Adamów), Stowarzyszenie na rzecz pomocy rodzinie „Dobry dzień” w Józefowie, Spółdzielnia Społeczna Józefowski Centrum Rehabilitacji Zawieszkiej i Społecznej w Józefowie, Fundusz Aktywności Niepełnosprawnych w Józefowie, Spółdzielnia Społeczna, Spółdzielnia Społeczna Józefowski Ośrodek Usług Senioralnych, Centrum Turystyki „Roztocze”, Spółdzielnia Społeczna w Józefowie oraz Spółdzielnia Społeczna „Sam Swoi” w Siedliszkach (gmina Zamosć). Według danych pozyskanych w ramach ankietacji przeprowadzanej w sierpniu 2015 r. podmioty te zatrudniały łącznie 95 osób.

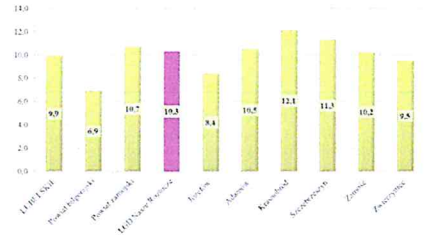
Na obszarze LGD „Nasze Roztocze” funkcjonuje 7 przedsiębiorstw społecznych. Pojęcie przedsiębiorczości społecznej łączy w sobie dwa atributy: „przedsiębiorczość” i „społeczność”. Pierwszy z nich świadczy o prowadzeniu działalności gospodarczej, zaś drugi wskazuje na bazowanie na kapitale społecznym i uświadcowanie na integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Podmioty działające na obszarze LGD to przede wszystkim spółdzielnie socjalne, które prowadzą działalność w celu aktywacji i włączenia społeczno-osob w trudnej sytuacji życiowej poprzez organizowanie dla nich licznych warsztatów i kursów, a także pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Są to: Centrum Integracji Społecznej w Janciu (gmina Adamów), Stowarzyszenie na rzecz pomocy rodzinie „Dobry dzień” w Józefowie, Spółdzielnia Społeczna Józefowski Centrum Rehabilitacji Zawieszkiej i Społecznej w Józefowie, Fundusz Aktywności Niepełnosprawnych w Józefowie, Spółdzielnia Społeczna, Spółdzielnia Społeczna Józefowski Ośrodek Usług Senioralnych, Centrum Turystyki „Roztocze”, Spółdzielnia Społeczna w Józefowie oraz Spółdzielnia Społeczna „Sam Swoi” w Siedliszkach (gmina Zamosć). Według danych pozyskanych w ramach ankietacji przeprowadzanej w sierpniu 2015 r. podmioty te zatrudniały łącznie 95 osób.

Na obszarze LGD w 2013 roku pracowało średnio 130 osób na 1000 ludności (141 osób na 1000 ludności w 2014 r.). Od 2007 roku wskaźnik liczby osób pracujących ulegał dynamicznym zmianom, po gwałtownym spadku nastąpił wzrost i odwrótnie, dlatego trudno jest określić jaki trend będzie obserwowany w kolejnych latach. Na obszarze Naszego Roztocza obserwuje się ciągły spadek liczby, międze pracy, w szczególności dla ludzi młodych, natomiast zarobki osób, które posiadają pracę są niskie. Negatywną cechą mieszczanów obszaru LGD jest brak atrakcyjnej postaw przedsiębiorczy.

Stopa bezrobocia liczona jako stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym na obszarze LGD „Nasze Roztocze” w 2013 roku wyniosła 10,7% (9,1% w 2014 roku). Zjawisko bezrobocia w największym stopniu dotyczy przedstawicieli grup defaworyzowanych tj. osoby młode do 35 roku życia, w tym głównie absolwenci tuż po ukończeniu szkół wyższych oraz osoby starsze po 50 roku życia. Ci tracili pracę z różnych powodów.

W poszczególnych gminach obszaru wskaźnik bezrobocia waha się od 8,4% w gminie Józefów do 12,1% w gminie Krasnobród. Od 2007 roku obserwuje się trend wzrostowy jeśli chodzi o stopę bezrobocia w powyższym zakresie. W 2013 roku 54% osób bezrobotnych stanowiły mężczyźni, 46% to bezrobotne kobiety. Stopa bezrobocia liczona jako stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych ekonomicznie w powiecie biłgorzanskim na koniec marca 2015 r. wyniosła 8,6% i była najniższa w województwie lubelskim, natomiast w powiecie zamorskim wyniosła 14,7%.

Wykres 10. Wzrost bezrobocia na obszarze LGD „Nasze Roztocze” w porównaniu do województwa lubelskiego i liczby ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dołączając informacjom przytoczonym na podstawie wywiadów indywidualnych z wybranymi mieszkańcami LGD można stwierdzić, że grupą osób korzystającą się z największymi trudnościami na rynku pracy są osoby młode po szkołach średnich i wyższych, które z powodów rodzinnych w zaledwie miesiąca pracy (z powodu braku doświadczenia zawodowego lub kwalifikacji nieodpowiadających oczekiwaniom pracodawców lub większych oczekiwań zarobkowych) emigrują do większych ośrodków miejskich lub na granicę. Ponadto grupa, która ma trudności na rynku pracy są również rolnicy prowadzący małe, nierentowne gospodarstwa rolne oraz osoby starsze przed wiekiem emerytalnym, którym ze względu na wiek i barierę związane z umiejętnością posługiwania się nowymi technologiami (w tym informatycznymi) trudno jest odnaleźć się na rynku pracy.

3.4. INFRASTRUKTURA I ZAGOSPODAROWANIE

Obszar LGD jest spójny pod względem zagospodarowania przestrzennego. W użytkowaniu terenu dominują tereny rolnicze (48%) i leśne (42%). Nieznaczny odsetek stanowią łąki (8%) i tereny zabudowane (2%).

Obszar LGD charakteryzuje się dobrą dostępnością i wewnętrzną dostępnością komunikacyjną. Węgiel północnej części przedkłada droga krajowa nr 74, z którą w Zamosću łączy się droga krajowa nr 17. Obszar jest powiązany z siecią dróg wojewódzkich (nr 643, 648, 649, 653 i 659) i powiatowych. Jednak stan techniczny

drog nie jest zadowalający, ponadto brakuje chodników i ścieżek rowerowych gwarantujących większe bezpieczeństwo użytkownikom dróg mniejszych.

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” posiada potencjał do rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności energii ze słońca. Aby w pełni wykorzystać ten potencjał w URS zwrócić dużą uwagę na efektywność energetyczną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

3.5. KULTURA I HISTORIA

Na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” znajduje się bardzo wiele zabytków, związanych z bogatą historią tego obszaru. W gminie Józefów wyróżnia się wieś Górecko-Kosiadze, której układ przestrzenny został wpisany do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków. Niezwykłym miejscem pod względem dziedzictwa kulturowego jest Krasnobród, gdzie spotkać możemy pod-miński zespół klasztorny z murem i malowniczą XVIII-wieczną kaplicą Objawienia NMP „na wsiach”. Według tradycji wypływająca ze źródeł spod kaplicy woda ma właściwości uzdrawiające. Nieopodal Krasnobrodu w lesie znajduje się wybudowana w stylu zakopiańskim neogotycka kaplica św. Rocha, pochodząca z początku XX wieku. Zanim w całej Polsce gmina Szezbroszycen także posiadała wiele cennych zabytków. Jednym z nich jest sam układ urbanistyczny miasta Szezbroszycen w granicach dawnych osiedla. W gminie spotkamy również zabytki świadczące o wielokulturowości tego obszaru: dawna cerkiew i kościół, kościół katolicki i dawny zespół klasztorny. Zabytki gminy Zamosć związane są z historią Ordynacji Zamorskiej: zespół folwarczny, dwa rzdawki, pozostałości parku. Główną atrakcją Zimierzycza stanowi kościół „na wsiach” z I połowy XVIII wieku. Jego malownicze położenie przyciąga do miasteczka wielu turystów. W gminie znajduje się również zabytkowy browar, budynki Zarządu Ordynacji Zamorskiej i XVIII-wieczna drewniana willa, w której obecnie mieści się siedziba Zarządu RPN.

Na obszarze LGD „Nasze Roztocze” tworząca ludność i zamieszkałe zajmują się 63 osoby, z których 14 prowadzi własną działalność gospodarczą (11 z gminy Józefów, 2 z gminy Krasnobród, 1 z gminy Zamosć). Mieszkańcy „Naszego Roztocza”, zajmują się rzemieślniczym, malarstwem, poezją. Zauważalny jest jednak niski stopień zainteresowania młodszego pokolenia kulturowym dziedzictwem kulturowego. Bogactwo walorów przyrodniczych, krajoznawczych i kulturowych obszaru Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” stanowi o jego niezakłóconej atrakcyjności turystycznej. Na tym terenie znajduje się prawie cały obszar Roztoczańskiego Parku Narodowego i jego otulina, część Parków Krajoznawczych Szezbroszyczeńskiego, Krasnobrodzkiego i Puszczy Solskiej oraz 5 rezerwatów przyrody. Unikatem walorów przyrodniczych to głównie potencjał rezerwatów obszaru LGD „Nasze Roztocze”, który determinuje rozwój turystyki i usług ekoturystycznych oraz przyczynia się do generowania dochodów poszczególnych gmin. W związku z powyższym rozwój turystyki na obszarze LGD należy oprzeć przede wszystkim na zasobach naturalnych i kulturowych obszaru oraz na rozpoznaniu i promowaniu lokalnych atrakcji turystycznych.

Każda z gmin należąca do Stowarzyszenia może poszczycić się licznymi atrakcjami turystycznymi, które zachęcają do odwiedzania tego obszaru. Głównymi atrakcjami w gminie Adamów są zabytkowy młyn wodny z lodowca „prawy roztoczański” w Budystrze, stacja narciarska w Janciu, spływy kajakowe po rzecy Wieprz, ferma strusi afgańskich w szwam Górnicy, łaźnia i rezerwacja na rzecz Janków a także miejsce pamięci narodowej, szlak pieszy i rowerowy.

W gminie Józefów popularnością wśród turystów cieszą się kamienoloty Bałaz Dolna z okazałą basznią widokową, stół narciarski w Szopowem, zalesy i park linowy w Józefowie, liczne rezerwy przyrody, położone na obszarze „Czarowe Pole”, „Szum”, wieś Górecko-Kosiadze oraz polonica na terenie RPN osada leśna Honianka, gdzie znajduje się Izba Lesna w odrestaurowanej karczówce z 1839r. oraz ośrodek hodowli stajennej koniki polskiego – symbolu Roztoczańskiego Parku Narodowego. W oparciu o te atrakcje opracowano trasę tematyczną, szlak przyrodniczy oraz szlak turystyczny.
Krasnobród również może pochwalić się obecnością kamienolotów z wieżą widokową, a także organizacją spływów kajakowych i ścieżką edukacyjną „Dziwizny-Krasnobród”. Funkcje turystyczne Krasnobrodu wzmacniają się w oparciu o rozbudowany zalew i baseny na wyspie, istniejący wokół zalewu infrastrukturę rekreacyjną – sportową oraz ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty, szlaki pieszy i rowerowy.
W gminie Szezbroszycen charakterystyczny jest pomnik chrześcijański, będący symbolem miasta, ponadto atrakcje dla turystów są wydołki malowniczo wygłazane lesami.

¹ Dane z wykonywanych przy pomocy narzędzi GIS

W gminie Zamosć atrakcją jest miasteczko Regionalna Izba Pamięci w Wysokim, studnia Koni Tarła i kominie w Mokrani, gdzie można urozmaicić w latach siedemdziesiątych nad Roztoczem.

W gminie Zawiercie znajdziemy wiele atrakcji, które przyciągają turystów przede wszystkim spływy kajakowe po Wieprzu, Ośrodek Edukacyjny – Muzeum RPN, park „Zwierzyce”, Stray Bieha, Zagroda Guciołów, zabytkowy Browar i liczne szlaki spacerowe.

Bogactwo przyrodnicze i kulturowe na obszarze „Naszego Roztocza” sprawia, że jest to teren niezwykle atrakcyjny pod względem turystycznym. Coś dla siebie mogą znaleźć zarówno miłośnicy przyrody, jak i pasjonaci historii i zabytków. Nie brakuje również atrakcji dla amatorów aktywnego wypoczynku – spływy kajakowe, wędrówki piesze i rowerowe, dla których bazy stanowią liczne ośrodki turystyczne. Szansą dla regionu jest pełniejsze wykorzystanie istniejących warunków do uprawiania turystyki aktywnej. Wąską stroną istniejących szlaków jest ich niewystarczające zagospodarowanie, przebiegające się brakiem lub złym stanem oznakowania i infrastruktury w postaci wart, miejsc postojowych czy tablic informacyjnych. Ponadto słabo nie są zintegrowane i nie tworzą spójnej całości na całym obszarze.

Poza walorami Środowiska naturalnego i kulturowego dla rozwoju turystyki istotne jest zagospodarowanie turystyczne – baza noclegowa, gastronomiczna oraz obiektu sportowe – rekreacyjne. Na terenie LGD „Nasze Roztocze” infrastruktura gastronomiczna jest bardzo dobrze rozwinięta, znajduje się tutaj 50 obiektów gastronomicznych: restauracje, puby, bary, karczmy, piźnice. Wiele z nich obiektów jest całonocnych.

Na obszarze Naszego Roztocza funkcjonuje 205 obiektów noclegowych, w tym 135 to obiekty całonocne. Obiekty oferują łącznie 3620 miejsc noclegowych. Najbardziej rozwinięta infrastruktura noclegowa znajduje się w gminie Zawiercie (79 obiektów, 1069 miejsc noclegowych) i Krasnobrod (62 obiekty, 1495 miejsc noclegowych). Najmniej pod tym względem prezentuje się gmina Szezbroszycen (8 obiektów, 175 miejsc noclegowych). Zagospodarowanie turystyczne na obszarze LGD jest znaczne, ale ciągle istnieje potrzeba jego rozbudowy i modernizacji. Dodatkowo brakuje obiektów oferujących wysoki standardy usług dla bardziej wymagających turystów.

Wskaźnik Ślednicza tj. wskaźnik intensywności ruchu turystycznego, wyrażony liczbą turystów korzystających z noclegów, przypadająca na 1000 mieszkańców stałych na terenie LGD „Nasze Roztocze” wyniósł w 2013 roku 564, korzystających z noclegów na 1000 ludności. W rozbiu na poszczególne gminy LGD najwyższy wskaźnik odnotowała gmina Krasnobród – 1 936, natomiast w gminie Adamów według danych GUS była korzystniejsza z noclegów była zero, a więc wskaźnik również wyniósł 0. Dla porównania wskaźnik Ślednicza dla powiatu biłgorzanskiego to 62, natomiast dla powiatu zamorskiego – 331. Powyższe dane wskazują na wysoki atrakcyjność turystyczną obszaru LGD, co przekłada się na dużą liczbę turystów, korzystających z noclegów.

W trakcie prowadzonych spotkań i wywiadów uczestnicy zgłaszali potrzebę tworzenia nowych produktów turystycznych w celu wywołania efektu turystycznego na Roztoczu (kierują tym od czasu do czasu) oraz zatrzymaniu turysty na dłużej niż jeden dzień. Niektóre pomysły są już, a inne czekają na realizację. W tym zakresie sprzyja turystów również wzmocnienie oferty stołów narciarskich. Niezwykle istotne jest również budowanie zintegrowanej oferty turystycznej, która pozwoli na wydołanie puli turysty na obszarze LGD. Zintegrowanie to wymaga budowania partnerstwa szczególnie w sferach publiczno-prywatnych w zakresie wspólnej promocji i komplementarności działań. Aktualnie niekiedy przetrzymania i brak dobrych praktyk w tym zakresie sprzyja sieciowaniu podmiotów. Dodatkowo dużym problemem jest brak zintegrowania działań poszczególnych gmin oraz podmiotów działających w branży turystycznej.
Dużą słabością obszaru LGD jest sezonowość turystyczna. Niestabilne warunki atmosferyczne i zimowe anomalie pogody powodują, że w zimie funkcjonowanie dwóch stołów narciarskich może okazać się niekorzystne. Nie obserwuje się znaczącego napływu turystów na obszar LGD. Miesiące bardzo atrakcyjne turystycznie po okresie sezonu letniego odnotowują znaczny spadek odwiedzin, a przedsiębiorcy zajmujący się usługami noclegowymi i gastronomicznymi często zawieszają swoją działalność gospodarczą.

3.6. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE I ORODOWISKO ŚRODOWISKA

Gminy należące do skład LGD „Nasze Roztocze” leżą w obrębie obszarów chronionych Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000, parku narodowego (Roztoczańskiego Parku Narodowego) i jego otulina, parków krajoznawczych (Krasnobrodzkiego Parku Krajoznawczego, Parku Krajoznawczego Puszczy Solskiej, Szezbroszyczeńskiego Parku Krajoznawczego) oraz rezerwatów przyrody („Dobry”, „Hubale”, „Włoczek”, „Święty Roch”, „Czarowe Pole”, „Szum”). Mając świadomość wyjątkowych walorów przyrodniczych oraz

różnorodności biologicznej obszaru „Nasze Roztocze”, LGD będzie wspierać przedsięwzięcia uwzględniające działania na rzecz ochrony, utrzymania i zrównoważonego rozwoju obszaru w celu zachowania walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.

3.7. SPÓJNOŚĆ OBSZARU

Oprócz spójności przestrzennej obszar LGD „Nasze Roztocze” charakteryzuje się spójnością przyrodniczą. Pod tym względem obszar jest jednolity ze względu na położenie w obrębie Roztocza. Cały teren LGD łączy podobne ukształtowanie terenu: liczne pagórki i wąwozy wydrążone w lessowym podłożu. Spójność tą dostrzeżono również w trakcie opracowania Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030) włączając wszystkie gminy LGD do Obszaru Funkcjonalnego Roztoczańsko-Puszczańskiego w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji: Obszary gospodarczego wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych.

Obszar LGD „Nasze Roztocze” jest również spójny pod względem historyczno-kulturowym ze względu na bezpośrednie powiązania wszystkich gmin z Ordynacją Zamojską, której ślady działalności pozostały w każdej gminie. Miasto Józefów zostało lokowane przez Tadeusza Józefa Zamojskiego jako 10 miasto w Ordynacji Zamojskiej, będące jej zapleczem gospodarczym. Krasnobród to miasto, którego Zamoyscy byli właścicielami. Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z klasztorem w Krasnobrodzie został ufundowany przez Marysięnkę Sobieską, żonę Jana Sobiepana Zamojskiego, jako wotum wdzięczności za uzdrowienie. W części miasta Szczepieszyn – Klemensówie z inicjatywą Teresy Zamojskiej wybudowano barokowy pałac dla jej potomka Klemensa Zamojskiego. Gmina Zamość również wiąże się z rodem Zamoyskich, gdyż tutaj, w miejscowości Skokówka urodził się Jan Zamoyski – założyciel Ordynacji, od 1581 roku hetman wielki korony Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zwierzytnie również był jednym z miast należących do Ordynacji. Na początku XIX wieku Zamoyscy przenieśli do Zwierzynca Zarząd Ordynacji, do wybudowanego w tym celu kompleksu klasycystycznych gmachów.

3.8. PODSUMOWANIE

Opisane powyżej elementy tj. społeczeństwo i aktywizacja społeczna, gospodarka i rynek pracy, infrastruktura i zagospodarowanie oraz kultura i turystyka stanowią obszary interwencji LSR, które w bezpośredni sposób odnoszą się do zidentyfikowanych grup docelowych tj. osób młodych do 35 roku życia, osób starszych po 50 roku życia, bezrobotnych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych.

Charakterystyka obszarów interwencji uwzględnia badania własne LGD „Nasze Roztocze” w postaci opracowania „Inwentaryzacja walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego obszaru LGD Nasze Roztocze na potrzeby rozwoju turystyki i promocji Roztocza”. Opracowanie inwentaryzujące walory turystyczne LGD posłużyło do opracowania atrakcyjności turystycznej LGD oraz zidentyfikowania spójności kulturowej, związanej z Ordynacją Zamojską.

IV. ANALIZA SWOT

Poniżej przedstawiono analizę SWOT sporządzoną w oparciu o diagnozę obszaru. Przygotowano ją przy wykorzystaniu danych zastanych (statystyk GUS oraz ankietując inwentaryzacyjną gmin) oraz pogłębionych konsultacji społecznych (głównie warsztatów dot. Analizy SWOT, przeprowadzonych w każdej gminie, badania ankietowego, indywidualnych wywiadów telefonicznych oraz konsultacji projektu analizy SWOT).

W celu zobrazowania spójności Analizy SWOT z diagnozą przedstawiono ją w formie tabelarycznej z odniesieniem do części diagnostycznej dokumentu.

Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
1. Wzrastająca liczba mieszkańców obszarów wiejskich wokół miast	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	1. Brak zintegrowania nowych mieszkańców obszarów ze społecznością lokalną	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna

2. Duża aktywność społeczna mieszkańców objawiająca się uczestnictwem w organizacjach pozarządowych formalnych i nieformalnych	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	2. Mała liczba liderów lokalnych	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
3. Dobrze rozwinięta sieć placówek kultury (domy kultury, biblioteki, świetlice wiejskie, remizy) i infrastruktura sportowo-rekreacyjna (boiska sportowe, place zabaw)	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	3. Słaby potencjał funkcjonujących stowarzyszeń związany z brakiem możliwości zatrudnienia pracowników i opieraniem się na wolontariacie	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
4. Dobry dostęp do placówek edukacyjnych i pomocy społecznej	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	4. Niewystarczająca liczba podmiotów zajmujących się opieką senioralną	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
5. Dość dobre warunki do rozwoju rolnictwa (gleby dobre i średnie) oraz duża baza surowcowa do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego	3.3. Gospodarka i rynek pracy	5. Wycieczna bezradność osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
6. Wzrastająca liczba i aktywność przedsiębiorstw społecznych (przykłady wzorcowo działających spółdzielni społecznych)	3.3. Gospodarka i rynek pracy	6. Wzrastająca liczba osób objętych świadczeniami pomocy społecznej, głównie tych obejmujących świadczenia z zakresu usług opiekuńczych specjalistycznych oraz przebywających w domu pomocy społecznej	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
7. Dobre warunki naturalne do rozwoju OZE (duże nasłonecznienie terenu)	3.4. Infrastruktura i zagospodarowanie	7. Niewystarczający standard oraz wyposażenie świetlic wiejskich i innych obiektów, zbyt mała i mało zróżnicowana oferta kulturalna	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
8. Prowadzona na szeroką skalę promocja turystyczna obszaru	3.5. Kultura i turystyka	8. Duży udział społeczeństwa borykającego się z ubóstwem	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
9. Położenie na Roztoczu – obszarze o dużych walorach przyrodniczych, krajoznawczych, uzdrowiskowych, kulturowych i historycznych	3.5. Kultura i turystyka	9. Brak tradycji i postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców oraz niskie zarobki	3.3. Gospodarka i rynek pracy
10. Wielokulturowość obszaru	3.5. Kultura i turystyka	10. Dość duże bezrobocie szczególnie wśród ludzi młodych	3.3. Gospodarka i rynek pracy
11. Poprawiający się stan obiektów zabytkowych i przestrzeni publicznej	3.5. Kultura i turystyka	11. Słabo rozwinięty sektor przemysłu oraz niewielka innowacyjność przedsiębiorstw	3.3. Gospodarka i rynek pracy
12. Rozwijająca się infrastruktura turystyczna i okolicy turystyczna (szlaki piesze, rowerowe, łajkowe, Nordic Walking, zjeżdżalnie wodne, stoki narciarskie)	3.5. Kultura i turystyka	12. Niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych generujących nowe miejsca pracy, szczególnie dla ludzi młodych i po 50 roku życia	3.3. Gospodarka i rynek pracy

13. Budowana współpraca międzysamotowa samorządów (przykład LGD)	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	13. Duże potrzeby w zakresie poprawy efektywności energetycznej sektora prywatnego, publicznego i mieszkaniowego	3.4. Infrastruktura i zagospodarowanie
		14. Niezadawalający stan nawierzchni dróg i duże potrzeby inwestycyjne w zakresie budowy infrastruktury drogowej – dróg, chodników, ścieżek rowerowych	3.4. Infrastruktura i zagospodarowanie
		15. Krótki okres trwania sezonu turystycznego, słabość oferty przedłużającej sezon turystyczny	3.5. Kultura i turystyka
		16. Mało zintegrowane działania poszczególnych gmin i podmiotów zajmujących się turystyką	3.5. Kultura i turystyka
		17. Niski stopień zainteresowania młodego pokolenia tradycjami lokalnymi i pielęgnowaniem dziedzictwa kulturowego	3.5. Kultura i turystyka
		18. Niewystarczająca liczba obiektów noclegowo – gastronomicznych oferujących turystom wysokie standardy usług	3.5. Kultura i turystyka
		19. Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i brak postaw proekologicznych	3.5. Kultura i turystyka
		20. Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna w tym przy szlakach turystycznych (warty, miejsca postojowe, tablice informacyjne)	3.5. Kultura i turystyka
		21. Brak zintegrowania i wspólnego oznakowania szlaków turystycznych na obszarze LGD	3.5. Kultura i turystyka

Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
1. Możliwość pozyskiwania środków finansowych na rozwój przedsiębiorczości oraz poprawę infrastruktury	Wpływ na rozwój wszystkich obszarów interwencji wskazanych w diagnozie	1. Zbyt małe środki budżetowe JST i stowarzyszeń przeznaczane na potrzeby kulturowe i integracyjne mieszkańców wpływające na zwiększenie marginalizacji społeczności wiejskiej	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
2. Duże zainteresowanie zdrową żywnością oraz tradycyjną kuchnią regionalną	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	2. Migracja młodych, wykształconych ludzi z terenów wiejskich	Wpływ na spowolnienie rozwoju wszystkich

3. Wzrost popularności aktywnego wypoczynku	3.5. Kultura i turystyka	3. Niska przeżywalność nowoutworzonych przedsiębiorstw	obszarów interwencji wskazanych w diagnozie 3.3. Gospodarka i rynek pracy
4. Zachodzące zmiany w sposobie patrzenia na obszary wiejskie jako atrakcyjne miejsca do życia i pracy przez coraz większą liczbę mieszkańców dużych miast	Wpływ na rozwój wszystkich obszarów interwencji wskazanych w diagnozie	4. Zmiany klimatyczne i ryzyko wystąpienia różnych anomalii pogodowych, które mogą w istotny sposób wpływać na gospodarkę rolną i spożywczą	3.3. Gospodarka i rynek pracy
5. Nowe wzorce konsumpcji oraz wzrastająca świadomość w zakresie zdrowego stylu życia i wypoczynku (profilaktyki, zdrowego odżywiania się – zwinność ekologiczna, spędzania wolnego czasu blisko natury)	3.5. Kultura i turystyka 3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna	5. Postępujący proces starzenia się ludności, w szczególności na obszarach wiejskich oraz wydłużanie się średniej długości życia – co stanowi istotne wyzwanie dla funkcjonujących systemów opieki nad osobami starszymi, niski przyrost naturalny	Wpływ na spowolnienie rozwoju wszystkich obszarów interwencji wskazanych w diagnozie
6. Rosnące w Polsce i Europie znaczenie rozwoju turystyki na obszarach wiejskich i jej różnych form (np. agroturystyki, ekoturystyki, turystyki przyrodniczej, turystyki aktywnej itp.)	3.5. Kultura i turystyka	6. Wprowadzanie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej i konieczność dostosowywania się polskiego rolnictwa do rosnącej konkurencji oraz wymaganych standardów i norm (prawnych, ekonomicznych, środowiskowych, sanitarnych, itp.)	3.3. Gospodarka i rynek pracy
7. Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców oraz nowe wzorce konsumpcji w zakresie zdrowego stylu życia i wypoczynku (profilaktyki, zdrowego odżywiania się – zwinność ekologiczna, spędzania wolnego czasu blisko natury)	3.5. Kultura i turystyka 3.4. Infrastruktura i zagospodarowanie	7. Utrwalanie się w gospodarce obszaru LGD i regionu socjalnego modelu funkcjonowania gospodarstw rolnych (funkcjonujące jedynie w oparciu o dopłaty bezpośrednie)	3.3. Gospodarka i rynek pracy 3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
8. Współpraca sieciowa podmiotów działających w turystyce także z partnerami spoza obszaru LGD	3.5. Kultura i turystyka	8. Bariery administracyjne i prawne związane z prowadzeniem stowarzyszeń i działalności gospodarczej	3.2. Społeczeństwo i aktywizacja społeczna
		9. Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych, duża konkurencja	3.3. Gospodarka i rynek pracy

SPECYFIKACJA CELÓW

Cel ogólny i lokalną Strategii Rozwoju odnoszą się do odwrócenia długookresowych następstw problemem zdefiniowanych w diagnozie i analizie SWOT. W niniejszym dokumencie wyznaczono trzy cele ogólne:

Cel 10. Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD

Szczególnie istotnym elementem rozwoju obszaru LGD „Nasze Roztocze”, wynikającym z przeprowadzonych konsultacji społecznych, jest kapitał społeczny stanowiący potencjał współdziałania zlokalizowany w powiązaniach międzykulturowych i normach społecznych, przynależny do społeczności określonego obszaru społecznego. Wzmocnienie kapitału społecznego „Naszego Roztocza” opiera o działania poprawiające standard infrastruktury służącej społeczności lokalnej, promującą partycypację społeczną, rozwijającą aktywność społeczną i budowanie partnerstw. Działania te pozwalają odwrócić negatywne następstwa problemem jakim są przede wszystkim braki w infrastrukturze służącej wzmocnieniu kapitału społecznego (Analiza SWOT: *niezaspokojony standard usług i wyposażenia, brak możliwości i innych ulepszeń, zbyt mała i mało efektywna oferta kulturalna, niska świadomość ekologiczna mieszkańców oraz trudności związane z realizacją wspólnych celów i zainteresowań w formie stowarzyszeń (Analiza SWOT: *Niska świadomość ekologiczna w zakresie ochrony środowiska i brak potrzeb produkcyjnych, służących partycypacji społecznej*). Niewątpliwie istotne jest również ograniczenie zjawiska migracji ludzi młodych poprzez ich integrację i budowanie tożsamości lokalnej jak również ich aktywizacja gospodarczą (Analiza SWOT: *Niska stopień wykorzystania rezerwy potencjału ludzkiego lokalności i niedostatek możliwości edukacyjnych, brak tradycji i historii przedsiębiorczych wśród mieszkańców*).*

Bezpośrednim odzwierciedleniem zdefiniowanych problemów są cele szczegółowe:

- Cel 1.1. Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego obszaru LGD:** obejmującej przedsięwzięcia z zakresu dostosowania infrastruktury społecznej do potrzeb społeczności lokalnej oraz rozwoju infrastruktury służącej lokalnej działalności kulturalnej (1.1.1. Remonty i modernizacje obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru LGD; 1.1.2. Dostosowanie obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru LGD; 1.1.3. Rozwój infrastruktury na rzecz lokalnej działalności kulturalnej).
- Cel 1.2. Nowoczesna i ekologiczna społeczność obszaru LGD:** obejmującej przedsięwzięcia związane z podnoszeniem kompetencji ekologicznej mieszkańców, promowaniem współdziałania i partycypacji społecznej poprzez szkolenia, imprezy i imprezy kulturalne (1.2.1. Aktywni ekologicznie mieszkańcy; 1.2.2. Wsparcie aktywności kulturalnej mieszkańców obszaru LGD; 1.2.3. Nowoczesne organizacje pozarządowe)
- Cel 1.3. Wsparcie wdrażania LSR:** obejmującej przedsięwzięcia związane z prawidłowym i efektywnym wdrożeniem LSR dzięki organizacji spotkań informacyjno-konsultacyjnych, szkoleń dla pracowników Biura i Rady oraz prowadzeniu biura, krótko pracownicy będą świadczyć doradztwo dla beneficjentów (1.3.1. Działania animacyjne w zakresie wdrażania LSR; 1.3.2. Realizacja planu szkoleń dla pracowników Biura i organów LGD; 1.3.3. Prowadzenie doradztwa i Biura LGD).

Cel 20. Wspieranie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza

Cel ogólny 20, obejmując obszar interwencji którym jest rynek pracy i rozwój gospodarki obszaru Lokalnej Grupy Działania. Problemy zidentyfikowane w tym obszarze zostały przedstawione w dziesięciu dokumentach, jak również miały swoje odzwierciedlenie w wynikach przeprowadzonych konsultacji społecznych. W trakcie ankietowania ankietka pt. Cele rozwoju LGD ponad 50% respondentów wskazało rozwój działalności gospodarczej skutkającej utworzeniem nowych miejsc pracy i wprowadzeniem innowacyjnych rozwiązań oraz podnoszeniem działalności gospodarczej z wykorzystaniem zasobów lokalnych za najważniejsze elementy rozwoju obszaru przedsiębiorczości i w ścisłej współpracy z podmiotami na obszarze LGD „Nasze Roztocze”.

Niniejszy cel pozwala na odwrócenie dalekością i negatywnych następstw problemem wskazanych w analizie SWOT, tj. *niezaspokojony potencjał lokalnych przedsiębiorstw, niski poziom wiedzy i umiejętności mieszkańców, brak możliwości i innych ulepszeń, zbyt mała i mało efektywna oferta kulturalna, niska świadomość ekologiczna w zakresie ochrony środowiska i brak potrzeb produkcyjnych, służących partycypacji społecznej* oraz *niepełny potencjał lokalności, niski poziom wiedzy i umiejętności mieszkańców, brak możliwości i innych ulepszeń, zbyt mała i mało efektywna oferta kulturalna, niska świadomość ekologiczna w zakresie ochrony środowiska i brak potrzeb produkcyjnych, służących partycypacji społecznej*.

¹ Wdrażaniami Rozwoju Kapitału Społecznego w Polsce

Bezpośrednim odzwierciedleniem zdefiniowanych problemów są cele szczegółowe:

- Cel 2.1. Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD:** obejmującej przedsięwzięcia z zakresu promocji samozatrudnienia i podejmowania działalności gospodarczej (2.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej na obszarze LGD; 2.1.2. Animacja społeczna w zakresie podstaw prowadzenia działalności gospodarczej; społecznym celem realizacji celu jest podejmowanie działalności gospodarczej w oparciu o rozwiązania innowacyjne dotyczące poprawy efektywności energetycznej rozwoju mikroinstalacji opartych o rozwiązania źródła energii).
- Cel 2.2. Rozwój potencjału przedsiębiorstwa w oparciu o rozwiązania innowacyjne:** obejmującej przedsięwzięcia związane z rozwojem istniejących na obszarze LGD podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych dotyczących poprawy efektywności energetycznej i rozwoju mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii (2.2.1. Tworzenie nowych miejsc pracy).

Cel 30. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LGD

Atrakcyjność turystyczna stanowi główny czynnik rozwoju gmin wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze”, dlatego też niezwykle istotne jest jej wsparcie w sposób spójny i kompleksowy. Jest to możliwe wyłącznie poprzez łącząc rozwój sektora i dziedzin interwencji oraz budowanie powiązań między podmiotami i inwestycjami. Potrzeba sformułowania misyjnego celu wynikała ze zidentyfikowanych w trakcie konsultacji społecznych problemów związanych z *brakiem zintegrowanych działań przy zaplanowaniu i realizacji operacyjnych w tym obszarze, niezaspokojony potencjał lokalności, niski poziom wiedzy i umiejętności mieszkańców, brak możliwości i innych ulepszeń, zbyt mała i mało efektywna oferta kulturalna, niska świadomość ekologiczna w zakresie ochrony środowiska i brak potrzeb produkcyjnych, służących partycypacji społecznej*.

Podkreślone związane z rozwojem turystyki na obszarze „Naszego Roztocza” wskazał również mieszkańcy podczas ankietowania (ankieta pt. Cele rozwoju LGD) oraz wywiadów indywidualnych i World Cafe. W analizie zidentyfikowano trzy działalności gospodarczej i branż, których rozwój wpłynie na wzrost potencjału gospodarczego obszaru „Naszego Roztocza”. Należy do nich działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią (PKD 2007 sekcja I) oraz kultura, rozrywka i rekreacja (PKD 2007 sekcja R). Odniesienie związane są z rozwojem turystyki na Roztoczu, która stanowi główny i najważniejszy kierunek rozwoju tego obszaru. W celu uzupełnienia oferty skierowanej dla turystów odwiedzających obszar LGD, konieczny jest także rozwój pozostałych usług, z których będą mogli korzystać odpowiadający na Roztoczu – pozostała działalność usługowa (PKD 2007 sekcja S), wskazwana także jako jeden z sektorów mających duże znaczenie dla rozwoju obszaru. Takie sposoby integracji różnych branż działalności gospodarczej pozwolą na kompleksowe rozwiązanie potrzeb i oczekiwań turystów i przyniesie wymierne korzyści dla obszaru LGD.

Bezpośrednim odzwierciedleniem zdefiniowanych problemów jest cel szczegółowy 3.1 Zintegrowane oferty turystyczne Naszego Roztocza, możliwy do osiągnięcia dzięki przedsięwzięciom:

- 3.1.1. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD i 3.1.2. Poprawa standardu i rozbudowa sieciowej infrastruktury turystycznej obszaru LGD. Przedsięwzięcia stanowiąca pakiet komplementarnych operacji poprawiających jakość infrastruktury turystycznej możliwych do wdrożenia przez organizacje pozarządowe i jednostki samorządu,
- 3.1.3. Tworzenie produktów turystycznych i usług dla turystów oraz 3.1.4. Rozwój produktów i usług dla turystów. Przedsięwzięcia obejmują operacje wpływające na rozwój usług i produktów turystycznych „Naszego Roztocza” realizowane przez podmioty gospodarcze i osoby fizyczne zakładające działalność gospodarczą, przyczyniając się tym samym do tworzenia nowych miejsc pracy i wspierania samo zatrudnienia a także do rozwoju potencjału turystycznego obszaru LGD,
- 3.1.5. Promocja turystyczna obszaru LGD oraz 3.1.6. Wsparcie turystyki aktywnej na obszarze LGD. Przedsięwzięcia grupowe obejmujące działania promocyjne w formie publikacji i aplikacji jak również wydatkami związane z przygotowaniem aktywnego spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem infrastruktury i produktów turystycznych powstałych w ramach wdrażania LSR.

Zintegrowane podjęcie prezentowane w celu szczegółowym pozwala na osiągnięcie zamierzonego efektu zintegrowana oferta turystyczna Naszego Roztocza w sposób kompleksowy i spójny przy zachowaniu odpowiedniej selekcji działań z użyciem różnych metod i zaangażowaniem podmiotów z różnych sektorów:

PRZEDSIĘWZIĘCIA LSR

Cel ogólny 10. Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego obszaru LGD

Przedsięwzięcie 1.1.1. Remonty i modernizacje obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru LGD

Uzasadnienie

Wsparcie kapitału społecznego obszaru powinno być widoczne przede wszystkim poprzez tworzenie warunków dla jego rozwoju. Poprawa standardu i niedostępnym nowych funkcjonalności obiektów, z których mogą korzystać mieszkańcy stanowi ważny element dla rozwoju społeczności lokalnych i wpływa na wzmocnienie podstaw funkcji miasta społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. Aby spełnić oczekiwania społeczności lokalnych konieczne jest zapewnienie jak najlepszej jakości wykorzystywanej infrastruktury społecznej, takim jak świetlice wiejskie, klub sportowy, świetlica młodzieżowa itp. Dodatkowo duża liczba mieszkańców wiejskich rozsiadanych na stołowo-dzielnym terenie oraz znacząca liczba osób starszych ograniczyła możliwość często mieszkaniec. Powoduje to konieczność podjętymi działaniami w zakresie tworzenia warunków do rozwoju kapitału społecznego w terenie, jak najbliższym mieszkańcom.

Sposób realizacji

Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekt grantowy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:

- Prace remontowo-modernizacyjne pozwalające na udostępnienie nowych funkcjonalności obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego.

Przedsięwzięcie 1.1.2. Dostosowanie obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru LGD

Uzasadnienie

Istniejąca na obszarze Lokalnej Grupy Działania infrastruktura społeczna nie może zostać w pełni wykorzystywana na potrzeby lokalnej społeczności ze względu na brak w jej wyposażeniu. Organizacja branżowo typu warsztatów oraz zajęć wymaga wykorzystania odpowiedniego sprzętu i wyposażenia, którego brak to uniemożliwia. Zajęcia muzyczne lub sportowe są niezwykle atrakcyjne dla osób młodych, natomiast różnorodnie sportkami warsztatowe (skulimane, rękodzielnicze) cieszą się powodzeniem wśród organizacji i grup nieformalnych m.in. Klub Gospodni Wiejskich. Organizacja takich zajęć i spotkań przyczynia się do integracji mieszkańców i służy wzmocnieniu kapitału społecznego.

Sposób realizacji

Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:

- Wykonanie lub zakup wyposażenia obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego (młde, sprzęt kuchenny i AGD, sprzęt sportowy itp.) związanego z udostępnieniem nowych funkcjonalności tych obiektów.

Przedsięwzięcie 1.1.3. Rozwój infrastruktury na rzecz lokalnej działalności kulturalnej

Uzasadnienie

Istniejąca na obszarze Lokalnej Grupy Działania infrastruktura kulturalna nie jest w pełni wykorzystywana na potrzeby lokalnej społeczności związane z działalnością kulturalną. Dzieje się tak ze względu na brak w zakresie odpowiedniego standardu i wyposażenia. Taka sytuacja wpływa na mało zróżnicowaną ofertę kulturalną skierowaną do mieszkańców.

Sposób realizacji

Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:

- Budowa lub przebudowa obiektów infrastruktury kultury a także zakup wyposażenia mającego na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego.

<p>Cel szczegółowy 1.2. Nowoczesna i ekologiczna społeczność obszaru LGD</p> <p>Przedsięwzięcie 1.2.1. Aktywni i ekologiczni mieszkańcy</p> <p>Uzasadnienie Ochrona przyrody i racjonalne wykorzystanie jej zasobów, to problemy, które stały się obecnie sprawą całej ludzkości. Ekologia jest odpowiedzią na rosnące zagrożenie szeroko rozumianego życia, troską o środowisko naturalne, wyrazem prospołecznej zaangażowania, daje też poczucie satysfakcji z udziału w procesie poprawy wspólnego dobra, tj. środowiska naturalnego. Większość obszarów „Nasze Roztocze” jest objęta różnymi formami ochrony przyrody na czele z Roztoczańskim Parkiem Narodowym, w związku z czym należy w jak największym stopniu promować wśród mieszkańców ekologiczne zachowania polegające na nie zaniecznianiu środowiska, segregacji odpadów czy używaniu przyjaznych środowisku materiałów.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.2. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekt grantowy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizacja wydarzeń promujących zdrowy styl życia Organizacja przedsięwzięć mających na celu wzrost świadomości ekologicznej <p> Ponadto przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekt współpracy 2 Lokalnych Grup Działania z województwa lubelskiego mający na celu aktywizację mieszkańców w oparciu o dziedzictwo obszaru. W ramach projektu LGD „Nasze Roztocze” planuje rozwinięcie infrastruktury szlaków turystycznych, organizację warsztatów przyrodniczych, organizację wyjazdów studyjnych, organizację warsztatów rękodzielniczych i kulimanych oraz opracowanie wydawnictw promocyjnych. Projekt planowany do realizacji ponad limit 2% budżetu LSR.</p> <p>Przedsięwzięcie 1.2.2. Wsparcie aktywności kulturalnej mieszkańców obszaru LGD</p> <p>Uzasadnienie Uczestnictwo w kulturze jest ważnym elementem stylu życia. Bardzo ważne jest wspieranie aktywności kulturalnej na obszarach wiejskich, ponieważ tam jest utrudniony dostęp do kultury. Istotne jest nie tylko zapewnienie infrastruktury w postaci świetlic wiejskich i klubów, ale również animacja działalności takich miejsc przez lokalnych liderów i animatorów, którzy zorganizują i poprowadzą odpowiednie zajęcia. Szczególnie ważne jest wspieranie aktywności młodzieży, która jest na etapie poznawania siebie i rozwijania swoich zainteresowań, co może zapromocować w przyszłości oraz osób starszych, które swoją działalnością mogą przyczynić się do rozwoju obszaru.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.2. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekt grantowy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zakup strojów i wyposażenia dla zespołów kulturalnych i folklorystycznych, Wsparcie lokalnej twórczości kulturalnej (m.in. wydanie płyt, publikacji prezentujących twórczość lokalną), Organizacja zajęć warsztatowych, rękodzielniczych, muzycznych, plastycznych, Organizacja wydarzeń związanych z promocją dziedzictwa naturalnego i kulturowego obszaru LGD. <p>Przedsięwzięcie 1.2.3. Nowoczesne organizacje pozarządowe</p> <p>Uzasadnienie Prawo do zrzeszania się umożliwia ludności rozwinięcie własnej aktywności w różnego rodzaju organizacjach społecznych, kulturalnych czy też gospodarczych. Obok siebie istnieją organizacje o bardzo różnej strukturze: stowarzyszenia, fundacje, związki i inne organizacje, których formuły działań określają szczegółowe przepisy prawne. Na obszarze „Nasze Roztocze” funkcjonuje 56 nieformalnych i wiele formalnych organizacji pozarządowych. Wśród organizacji nieformalnych najwięcej jest Kół Gospodyń Wiejskich, zrzeszających aktywnie kobiety z terenu LGD. W celu zaktywizowania i wzmocnienia potencjału organizacji pozarządowych wskazane jest prowadzenie różnorodnych działań szkoleniowych i edukacyjnych.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.2. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekt własny LGD. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Szkolenia w zakresie formalno-prawnych i finansowych podstaw funkcjonowania, Szkolenia z pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działalność statutową. 	29
---	----

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 LGD „Nasze Roztocze”

<p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 2.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działalności gospodarczej na obszarze LGD „Nasze Roztocze” z ukierunkowaniem na innowacje <p>Przedsięwzięcie 2.1.2. Animacja społeczna w zakresie podstaw prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Uzasadnienie Zalożenie własnej działalności gospodarczej jest szansą dla osób pozostających bez pracy na znalezienie źródła dochodu. Podjęcie kroków w kierunku własnego biznesu wiąże się z licznymi obawami, spowodowanymi brakiem wiedzy w zakresie napisania odpowiedniego biznesplanu, zarejestrowania działalności oraz jej efektywnego prowadzenia. Dlatego tak ważne jest prowadzenie działań informacyjnych dla mieszkańców dotyczących podstaw zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 2.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie w ramach działań animacyjnych LGD. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizacja spotkań informacyjno-konsultacyjnych w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej <p>Cel szczegółowy 2.2. Rozwój potencjału przedsiębiorstw w oparciu o rozwiązania innowacyjne</p> <p>Przedsięwzięcie 2.2.1. Tworzenie nowych miejsc pracy</p> <p>Uzasadnienie Oprócz zakładania nowych przedsiębiorstw bardzo ważne jest wspieranie rozwoju istniejących firm, co może przyczynić się do utworzenia nowych miejsc pracy. Wprowadzanie nowych produktów i usług oraz rozszerzenie oferty przedsiębiorstwa wpłynie na jego większą konkurencyjność na lokalnym rynku, co przyczyni się do zwiększenia zysku i możliwości zatrudnienia nowych pracowników. Istniejące przedsiębiorstwa z obszaru LGD „Nasze Roztocze” powinny rozwijać się w oparciu o innowacyjne rozwiązania związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i poprawą efektywności energetycznej.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 2.2. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Investycje w rozwój istniejącego przedsiębiorstwa z uwzględnieniem rozwiązań innowacyjnych zmierzających do poprawy efektywności energetycznej oraz wykorzystujących odnawialne źródła energii. <p>Cel ogólny 3.0. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LGD</p>	31
---	----

Cel szczegółowy 3.1. Zintegrowanie oferty turystycznej Naszego Roztocza

<p>Przedsięwzięcie 3.1.1. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD</p> <p>Uzasadnienie Turystyka należy do jednej z najszybciej rozwijających się dziedzin gospodarki. Najbardziej efektywnie rozwija się na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych lub kulturowych. Do takich niewątpliwie należy obszar „Nasze Roztocze” ze względu na atrakcyjny roztoczański krajobraz, bogactwo przyrodnicze, liczne zabytki związane z Ordynacją Zamojską oraz zabytki sakralne a także bliskość miasta Zamość ze starówką wpisaną na listę dziedzictwa kultury UNESCO. Do rozwoju branży turystycznej konieczne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w postaci zagospodarowanych obiektów, terenów obok atrakcji turystycznych a także przestrzeni publicznych przygotowanych do pełnienia funkcji turystycznych.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 3.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Utworzenie i poprawa standardu infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej (m.in. placów zabaw, siłowni zewnętrznych, obiektów turystycznych typu fontanny, wieże widokowe, pomosty pływające itp.) 	31
---	----

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 LGD „Nasze Roztocze”

<ul style="list-style-type: none"> Organizacja wycieczek studyjnych z zakresu prezentacji dobrych praktyk funkcjonowania organizacji pozarządowych. <p>Cel szczegółowy 1.3. Wsparcie wdrażania LSR</p> <p>Przedsięwzięcie 1.3.1. Działania animacyjne w zakresie wdrażania LSR</p> <p>Uzasadnienie W celu jak najlepszej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023 wskazane jest zorganizowanie odpowiedniej liczby spotkań informacyjno-konsultacyjnych dla potencjalnych wnioskodawców tak, aby projekty zostały jak najlepiej przygotowane i wpisały się w założenia Strategii, a przy tym przyczyniły się do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru „Nasze Roztocze”.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.3. Przedsięwzięcie realizowane będzie w ramach działań animacyjnych LGD. W jego ramach planowana jest realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> Spotkań i szkoleń dla potencjalnych wnioskodawców na temat poprawnego przygotowania projektu, wpisywania się w założenia LSR, prezentacji kryteriów i procedur naboru projektów oraz poprawnej realizacji i rozliczania projektów. <p>Przedsięwzięcie 1.3.2. Realizacja planu szkoleń dla pracowników Biura i organów LGD</p> <p>Uzasadnienie Do jak najlepszej i najbardziej efektywnej wdrożenia Lokalnej Strategii Rozwoju pracownicy Biura oraz członkowie poszczególnych organów LGD powinni mieć odpowiednie kwalifikacje. W związku z tym zaplanowano dla nich pakiet szkoleń, które przyczynią się do zwiększenia ich kompetencji i wiedzy niezbędnej do wdrożenia LSR.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.3. Przedsięwzięcie realizowane będzie w ramach kosztów bieżących LGD. W jego ramach planowana jest realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> Szkoleń dla pracowników Biura i członków Rady LGD ujętych w opracowanym przez Zarząd Planie szkoleń <p>Przedsięwzięcie 1.3.3. Prowadzenie doradztwa i Biura LGD</p> <p>Uzasadnienie W celu jak najlepszej realizacji zapisów Lokalnej Strategii Rozwoju pracownicy Biura LGD będą udzielali potencjalnym beneficjentom i beneficjentom LGD doradztwa w zakresie prawidłowego przygotowania, realizacji i rozliczania projektów w ramach LSR.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 1.3. Przedsięwzięcie realizowane będzie w ramach kosztów bieżących LGD. W jego ramach planowane jest prowadzenie Biura LGD oraz prowadzenie doradztwa dla potencjalnych beneficjentów.</p> <p>Cel ogólny 2.0. Wsparcie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza</p> <p>Cel szczegółowy 2.1. Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD</p> <p>Przedsięwzięcie 2.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej na obszarze LGD</p> <p>Uzasadnienie Rozwinięty sektor przedsiębiorczości pozarządowej przyczyni się do rozwoju gospodarczego obszaru poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. Bardzo ważne jest wspieranie osób aktywnych w zakładaniu własnego przedsiębiorstwa, ponieważ pomimo chęci napotykać one liczne trudności związane z brakiem lub niedostatecznym wkładem własnym lub banerami formalno-prawnymi. Na obszarze „Nasze Roztocze”, ze względu na konieczność ochrony środowiska i cennych zasobów przyrodniczych, szczególnie wspierane będą osoby, które przy tworzeniu nowego przedsiębiorstwa wezmą pod uwagę wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w postaci mikroinstalacji oraz działania związane z poprawą efektywności energetycznej obiektów. Są to elementy wpisujące się w innowacyjność obszaru LGD „Nasze Roztocze”. Przedsięwzięcie jest skierowane w szczególności do osób należących do zidentyfikowanych grup defaworyzowanych na obszarze LGD tj. osoby do 35 roku życia, osoby po 50 rku życia oraz do osób bezrobotnych.</p>	30
---	----

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 LGD „Nasze Roztocze”

<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowania terenu z przeznaczeniem na funkcje turystyczno – rekreacyjne, Utworzenie punktów informacji turystycznej, Utworzenie obiektów turystycznych promujących tradycje kulturowe obszaru. <p>Przedsięwzięcie 3.1.2. Poprawa standardu i rozbudowa sieciowej infrastruktury turystycznej obszaru LGD</p> <p>Uzasadnienie Liczne atrakcje turystyczne na obszarze „Nasze Roztocze” powinny być łatwo dostępne i powiązane siecią ścieżek i szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, kajakowych, konnych czy nordic walking. Infrastruktura sieciowa jest bazą dla rozwoju turystyki aktywnej, która na Roztoczu cieszy się bardzo dużą popularnością. Szlaki turystyczne powinny być odpowiednio przygotowane, oznakowane i wyposażone w elementy małej architektury tak, aby turysta mógł dotrzeć do zamierzonego celu a po drodze spotkać odpowiednio przygotowane miejsce odpoczynku.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 3.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekt grantowy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wytyczenie szlaków rowerowych, pieszych, kajakowych, konnych, ścieżek spacerowych, Wyposażenie szlaków turystycznych w infrastrukturę turystyczną (wiaty, altany, miejsca postojowe, ławki, kosze na śmieci itp.) Poprawę oznakowania szlaków (odnowienie i uzupełnienie oznakowania, ustawienie tablic informacyjnych z mapą szlaku, wykazem atrakcji itp.) <p> Ponadto przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekt współpracy 7 Lokalnych Grup Działania z województwa lubelskiego mający na celu promocję turystyki kajakowej na Więprzu. W ramach projektu LGD „Nasze Roztocze” planuje opracowanie i wydanie przewodnika turystycznego dla kajakarzy w języku polskim i angielskim, poszerzenie informacji na stronie www.kajakiempowieprzu.pl wraz z utworzeniem zakładki anglojęzycznej a także przygotowanie 4 miejsc postojowych dla kajakarzy.</p> <p>Przedsięwzięcie 3.1.3. Tworzenie produktów turystycznych i usług dla turystów</p> <p>Uzasadnienie Walory i atrakcje turystyczne nie są jedynymi elementami wpływającymi na rozwój sektora turystycznego. Do rozwoju turystyki niezbędne jest istnienie atrakcyjnej komercyjnej infrastruktury turystycznej w postaci bazy gastronomicznej i noclegowej, różnorodnych atrakcji takich jak oferty zorganizowanego aktywnego wypoczynku, wycieczki tematyczne, wypożyczalnie sprzętu czy usługi okobloturystyczne (rehabilitacyjne, kosmetyczne itp.). Regiony turystyczne przyciągają w wymyślny sposób do nowych atrakcji turystycznych, skierowanych do różnych grup wiekowych. W ramach niniejszego przedsięwzięcia wspierane będzie zakładanie nowych przedsiębiorstw w branży turystycznej i tworzenie nowych atrakcyjnych produktów i usług dla turystów.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 3.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Utworzenie nowego przedsiębiorstwa w branży gastronomicznej Utworzenie nowego przedsiębiorstwa w branży noclegowej Utworzenie nowego przedsiębiorstwa oferującego usługi dla turystów. <p>Przedsięwzięcie 3.1.4. Rozwój produktów i usług dla turystów</p> <p>Uzasadnienie Branża turystyczna na obszarze „Nasze Roztocze” wymaga wsparcia rozwoju istniejących przedsiębiorstw turystycznych lub rozszerzeniu prowadzonej działalności w kierunku produktów i usług dla turystów, co przyczyni się do utworzenia nowych miejsc pracy i w konsekwencji poprawę na lokalnym rynku pracy.</p> <p>Sposób realizacji Przedsięwzięcie przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego 3.1. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez konkurs. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdują się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwój istniejących przedsiębiorstw z branży gastronomicznej, noclegowej lub pozostałych usług dla turystów, Wprowadzenie w istniejących przedsiębiorstwach produktów lub usług skierowanych dla turystów. 	32
--	----

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 LGD „Nasze Roztocze”

Planowo przewidziano także realizowanie poprzez projekt współpracy Lokalnych Grup Działania z obszaru województwa lubelskiego mający na celu zorientowanie punktu sprzedawczego produktów lokalnych i tradycyjnych w ramach projektu LGD „Nasze Roztocze” planuje zakup wyposażenia do punktu sprzedawczego i realizacji działań promocyjnych. Projekt planowany do realizacji poniżej limitu 2% budżetu LSR.

Przedsięwzięcie 3.1.5. Promocja turystyczna obszaru LGD

Uzasadnienie

Każdy obszar posiadający predyspozycje do rozwoju turystyki powinien być odpowiednio promowany, dzięki czemu potencjał turystyki mogą docierać do niego atrakcje i oferty lokalnych przedsiębiorstw. Promocja może być prowadzona przy pomocy różnych narzędzi takich jak: foliety, mapy turystyczne, albumy, ulotki, broszury, aplikacje mobilne a także udział w targach turystycznych i imprezach turystycznych. Bardzo ważnym narzędziem w dzisiejszych czasach jest Internet, do którego dostęp ma coraz większa grupa społeczeństwa, również w starszym wieku. Kluczowe jest tworzenie wspólnej oferty turystycznej „Naszego Roztocza” obejmującej zarówno charakterystykę najbardziej interesujących atrakcji, jak i bazy noclegowej i gastronomicznej.

Sposób realizacji

Przedsięwzięcie przeznaczone jest do osiągnięcia celu szczegółowego 5.1.

Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekt grantowy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- Utworzenie aplikacji internetowych promujących obszar „Naszego Roztocza”;
- Wydanie folderów, albumów, przewodników turystycznych, map turystycznych itp.

Planowo przewidziano także realizowanie poprzez projekt współpracy międzynarodowej, ukierunkowany na wymianę doświadczeń, poznanie dobrych praktyk i promocyjny potencjał turystyczny „Naszego Roztocza” za granicą. Obszar, który będzie objęty projektem współpracy to teren 7 Lokalnych Grup Działania z terenu województwa lubelskiego, a partnera zagranicznego LGD Aktionsgruppe Nordschwarzwald Geschäftsstelle im Landkreis.

Projekt będzie dotyczył promocji gospodarki i turystycznej obszaru. Planuje się następujące działania, wyjazd studyjny do partnera zagranicznego mające na celu poznanie dobrych praktyk dotyczących systemu oznakowania tras turystycznych oraz stworzenia zasad certyfikacji obiektów kulinarnych w oparciu o doświadczenia partnera zagranicznego. Następnie w oparciu o widok zdobyty podczas wyjazdu na terenie LGD „Nasze Roztocze” oznakowany zostanie jeden szlak turystyczny (pieszki, rowerowy, kajakowy lub Nordic Walking), utworzony zostanie portal internetowy bądź rozbudowana aplikacja internetowa, zaszeregowane zostaną atrakcyjne pod względem turystycznym, atrakcji przyrodniczych, historycznych, istniejące szlaki i miejsca ważne dla osób odwiedzających obszar LGD. Ostatnim działaniem będzie opracowanie wspólnego szlaku kulinarnego łączącego wszystkie LGD biorące udział w projekcie.

Przedsięwzięcie 3.1.6. Wspieranie turystyki aktywnej na obszarze LGD

Uzasadnienie

Obszar „Naszego Roztocza” ze względu na warunki środowiskowe tj. znaczne deniwelacje terenu, liczne rzeki i strumienie, wodny, piśniewy, rowery, spływy kajakowe, rajdy Nordic Walking itp. oferuje turystyce aktywnej różnorodną ofertę. Oferta turystyki aktywnej skierowana jest przede wszystkim do osób młodszych, rodzin z dziećmi, chładek wędkarski piesze z kilkoma noclegami w ramach wycieczki, również osoby starsze. W ramach niniejszego przedsięwzięcia wspierane będzie organizowanie wydarzeń turystyczno-rekreacyjnych promujących turystykę aktywną.

Sposób realizacji

Przedsięwzięcie przeznaczone jest do osiągnięcia celu szczegółowego 5.1.

Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty własne LGD. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- Organizację rajdów pieszych, rowerowych, spływów kajakowych, rajdów Nordic Walking itp.
- Organizację wydarzeń związanych z promocją sportów zimowych
- Organizację wydarzeń aktywnie promujących dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze obszaru.

SPECYFIKACJA WSKAZNIKÓW LSR

Planowana do wdrożenia Strategia przyczyni się bezpośrednio do realizacji założeń Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 poprzez realizację określonych dla Programu wskaźników produktu i rezultatu. Wskaźniki te zostały uwzględnione w obszarach tematycznych LSR tożsamych z PROW 2014-2020. Dobór wskaźników przypisanych do poszczególnych przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych dokonano w oparciu o katalog wskaźników umieszczony w Tabeli 4.1 LGD w zakresie pracownia lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020. W odniesieniu do przedsięwzięć zastosowano wskaźniki produktu, które mierzą fizyczne efekty realizacji poszczególnych operacji. W przypadku celów szczegółowych określono wskaźniki rezultatu wskaźnikami wykorzystanymi przez grupę docelową produktów zrealizowanych operacji. Do celów ogólnych strategii przypisano wskaźniki oddziaływania, wskaźniki poprawy stanu lub zmniejszenia zjawisk ujemnych w obszarze LGD.

Wybór wskaźników do przedsięwzięć, celów szczegółowych i ogólnych dokonano na podstawie informacji uzyskanych w ramach konsultacji społecznych z uwzględnieniem propozycji operacji składających w ich ramach.

Wszystkie wskaźniki zastosowane w LSR są mierzalne, ambimne i racjonalne oraz określone w czasie. Do określenia wartości wskaźników wykorzystano dane oparte o statystykę publiczną (BZL, GUS) jak i dane LGD, które będą pozyskiwane w trakcie wdrażania LSR.

Tabela Charakterystyka projektów współpracy planowanych do realizacji przez LGD „Nasze Roztocze”

Projekt współpracy	Krajowy projekt współpracy (w ramach limitu 2%)	Medynarodowy projekt współpracy (w ramach limitu 2%)	Krajowy projekt współpracy (ponad limit 2%)	Krajowy projekt współpracy (ponad limit 2%)
Obszar tematyczny	Promocja turystyki kajakowej na Więprzu	Promocja turystyki i gospodarki obszaru	Aktywizacja mieszkańców w oparciu o dziedzictwo obszaru	Zorganizowanie punktu sprzedawczego produktów lokalnych i tradycyjnych
Cel szczegółowy LSR	3.1 Zintegrowane aktywności turystyczne Naszego Roztocza	3.1 Zintegrowane aktywności turystyczne Naszego Roztocza	1.2 Nasze Roztocze – obszar sprzyjający aktywizacji LGD	3.1 Zintegrowane aktywności turystyczne Naszego Roztocza
Partnerzy projektu	7 Lokalnych Grup Działania z terenu woj. lubelskiego, przez obszar których przepływa rzeka Więprz	7 Lokalnych Grup Działania z terenu woj. lubelskiego, LGD Aktionsgruppe Nordschwarzwald Geschäftsstelle im Landkreis	LGD „Zemnia Zamaska”	8 Lokalnych Grup Działania z terenu woj. lubelskiego
Działania planowane przez LGD „Nasze Roztocze” w ramach projektu współpracy	- opracowanie i wydanie przewodnika dla kajakarzy, - rozbudowanie strony internetowej promującej turystykę kajakową na Więprzu, - przygotowanie i wydanie mapy turystycznej dla kajakarzy.	- wyjazd studyjny krajowy i zagraniczny, - oznakowanie 1 szlaku turystycznego, - utworzenie portalu lub aplikacji internetowej, - opracowanie wspólnego szlaku kulinarnego.	- rozwój infrastruktury szlaków turystycznych - organizacja warsztatów przyrodniczych i kulinarnych - organizacja wyjazdów studyjnych, - opracowanie wydawnictw promocyjnych.	- zakup wyposażenia do punktu sprzedawczego - realizacja działań promocyjnych

Wskaźniki produktu	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie rozwoju sieciowej oferty turystycznej obszaru LGD – 1 szt.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy międzynarodowej w zakresie promocji turystycznej obszaru LGD – 1 szt.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie aktywizacji mieszkańców – 1 szt.	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w zakresie promocji i sprzedaży produktów lokalnych i tradycyjnych – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców, turystów i mieszkańców obszaru LGD – 1 szt.	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców, turystów i mieszkańców obszaru LGD – 1 szt.	Liczba projektów skierowanych do mieszkańców obszaru LGD – 1 szt.	Liczba projektów skierowanych do przedsiębiorców i twórców lokalnych z obszaru LGD – 1 szt.
	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, turystyczne i produkty lokalne – 1 szt.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, turystyczne i produkty lokalne – 1 szt.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, turystyczne i produkty lokalne – 1 szt.	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, turystyczne i produkty lokalne – 1 szt.

Wzrost wartości wskaźników produktu i rezultatu w ramach projektu „Nasze Roztocze”

Lp.	CEL OGÓLNY I	Wzrost Kapitału społecznego w obszarze LGD			
		Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego w obszarze LGD			
		Nowoczesność i efektywność społeczeństwa w obszarze LGD			
1.2	CEL SZCZEGÓLNY	Wspieranie aktywizacji LSR			
1.3		Wzrost liczby przedsiębiorstw w obszarze LGD	Wzrost liczby przedsiębiorstw w obszarze LGD	Wzrost liczby przedsiębiorstw w obszarze LGD	Wzrost liczby przedsiębiorstw w obszarze LGD
W1.1	1.2.1. Liczba przedsiębiorstw w obszarze LGD	2016	2017	2018	2019
W1.1	1.2.2. Liczba przedsiębiorstw w obszarze LGD	2016	2017	2018	2019
W1.2	1.2.3. Liczba przedsiębiorstw w obszarze LGD	2016	2017	2018	2019
W1.3	1.2.4. Liczba przedsiębiorstw w obszarze LGD	2016	2017	2018	2019

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023 LGD „Nasze Roztocze”

Opis zadania		Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania
11.1
11.2
11.3
12.1
12.2

Opis zadania		Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania
12.3
13.1
14.1
14.3
SUMA									
CEL OŚRODNI 2									
CEL SZCZEGÓLNOŚCI									
20
21
22

Opis zadania		Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania
W.22
21.1
21.2
21.3
SUMA									
CEL OŚRODNI 3									
CEL SZCZEGÓLNOŚCI									
20
21
22

Opis zadania		Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania	Opis zadania
W.23
21.1
21.2
21.3
SUMA									
CEL OŚRODNI 4									
CEL SZCZEGÓLNOŚCI									
20
21
22

Kod	Opis zadania	Kategoria	Kod	Opis	Wzrost	Liczba	Termin	Opis
111	Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	Miejska	Kod 207 (p. 2)	1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	20	0	12	Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)
114	Rozwój pasażerów w lotnictwie	Trasowy	Kod 207 (p. 1)	1.1.2. Rozwój pasażerów w lotnictwie	20	0	1	Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)
115	Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	Miejska	Kod 207 (p. 2)	1.1.3. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	20	0	10	Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)
116	Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	Miejska	Kod 207 (p. 2)	1.1.4. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	20	0	20	Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)
SI MA					170 000 zł			

Matryca logiczna planu strategicznego obszaru LSD, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Matryca logiczna planu strategicznego obszaru LSD, analizy SWOT, problemów i celów ma służyć sformułowaniu priorytetowych zadań i wskaźników do monitorowania ich realizacji. Wskazuje na kierunki działań i wyznacza punkty kontrolne i wskaźniki do pomiaru postępów. Każde z obszarów ma dotyczyć analizy SWOT oraz cele i wskaźniki. Wskazuje na kierunki działań i wyznacza punkty kontrolne i wskaźniki do pomiaru postępów.

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele strategiczne	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Wskaźniki	Czynności
* Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej
		1.1.2. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie

* Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej
	1.1.2. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie
	1.1.3. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1.1.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1.1.1.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)
	1.1.4. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1.1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1.1.1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)

* Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej	1.1.1.1.1.1.1. Tworzenie produkcji wyczerpującej stanowiącej
	1.1.2. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie	1.1.2.1.1.1.1. Rozwój pasażerów w lotnictwie
	1.1.3. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1.1.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)	1.1.3.1.1.1.1. Dotyczy planu gospodarki budżetowej (LSD)
	1.1.4. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1.1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)	1.1.4.1.1.1.1. Wzrost gospodarki krajowej (LSD)

INNOWACYJNOŚĆ W KRYTERIACH WYBORU OPERACJI

Pojęcie innowacyjności należy rozumieć w szerokim znaczeniu. Może oznaczać wprowadzenie nowego produktu, procesu, organizacji lub rynku. Innowacyjne rozwiązania zaproponowane w niniejszej LSR stanowią dodatkową szansę dla rozwoju obszaru LGD. Znaczną częścią obszaru LGD „Nasze Roztocze” ze względu na wysokie walory przyrodnicze objęta jest licznymi państwowymi formami ochrony przyrody, w tym formą najwyższej ochrony w postaci Roztoczańskiego Parku Narodowego i jego otuliny. Teren LGD obejmuje również fragment Szczęśliwskiego Parku Krajobrazowego, Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej oraz 5 rezerwatów przyrody. W związku z zagrożeniem utraty unikalnych i wyjątkowych zasobów przyrody przez wstępujące zanieczyszczenie powietrza (miską emisję mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje działające na tym obszarze powinny podejmować działania zmierzające do ochrony cennych zasobów i przeciwdziałania zmianom klimatu.

Innowacyjność została zdefiniowana w LSR jako wprowadzenie w firmach nowego produktu lub procesu, przy tworzeniu którego duże znaczenie będzie miało wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, prac związanych ze zmniejszeniem energochłonności budynków i maszyn, produkcja produktów przyjaznych środowisku (np. biodegradowalnych).

Innowacyjność w LSR uzasadniona jest realizacją procesów inwestycyjnych z uwzględnieniem racjonalnego korzystania z unikatowych zasobów przyrodniczych i ich ochrony przed zmianami środowiska i klimatu, co jest podjęciem dotychczas nie stosowanym w dokumentach strategicznych wdrażanych na obszarze LGD.

Do realizacji innowacji, jako jednego z celów przekrojowych PROW, zostały wyznaczone następujące cele szczegółowe i przedsięwzięcia:

Cel szczegółowy 2.1. Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD

Przedsięwzięcie 2.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej na obszarze LGD.

Cel szczegółowy 2.2. Rozwój potencjału przedsiębiorstw w oparciu o rozwiązania innowacyjne

Przedsięwzięcie 2.2.1. Tworzenie nowych miejsc pracy.

Do powyższych przedsięwzięć zostały wyznaczone odpowiednie wskaźniki produktu, mierzące liczbę projektów ukończonych na innowacje. Ponadto innowacyjność w zakresie wykorzystania OZE i efektywności energetycznej jest elementem premiowanym w kryteriach oceny operacji realizowanych w ramach LSR.

LSR przewiduje realizację następujących operacji innowacyjnych, które będą zmierzały do zachowania i ochrony cennych zasobów przyrodniczych:

- Operacje związane z wykorzystaniem mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii,
- Operacje zawierające nowoczesne i energooszczędne rozwiązania techniczne i technologiczne zmniejszające koszty eksploatacji i wpływ na środowisko (np. wymiana oświetlenia na LED-owe, wymiana źródła ciepła na bardziej ekologiczne, zakup maszyn lub technologii zmniejszających energochłonność procesów produkcyjnych czy termomodernizacja obiektów),
- Budowa nowych obiektów z wykorzystaniem technik architektury bioklimatycznej,
- Operacje związane z produkcją produktów przyjaznych środowisku np. biodegradowalnych.

Wykorzystanie OZE i działania podnoszące efektywność energetyczną przyczynią się do poprawy świadomości ekologicznej mieszkańców oraz zapewnią zrównowaczony rozwój obszaru LGD.

Kryterium innowacyjności uwzględnione w Strategii pozwala na realizację trzech celów przekrojowych PROW 2014-2020, tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz innowacyjność. Ponadto pozwala na osiągnięcie wskaźników przypisanych tym celom.

REALIZACJA PROJEKTÓW GRANTOWYCH I OPERACJI WŁASNYCH

Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” zaplanowała realizację 6 projektów grantowych o łącznej wartości planowanego wsparcia 1 274 000 zł, w ramach następujących celów i przedsięwzięć:

Cel ogólny 1. Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego obszaru LGD

- Przedsięwzięcie 1.1.1. Remonty i modernizacje obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru LGD – 258 tys. zł
- Przedsięwzięcie 1.1.2. Doposażenie obiektów służących wzmocnieniu kapitału społecznego obszaru LGD – 270 tys. zł

Cel szczegółowy 1.2. Nowoczesna i ekologiczna społeczność obszaru LGD

Przedsięwzięcie 1.2.1. Aktywni i ekologiczni mieszkańcy – 172 tys. zł

Przedsięwzięcie 1.2.2. Wsparcie aktywności kulturalnej mieszkańców obszaru LGD – 117 tys. zł

Cel ogólny 3. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LGD

Cel szczegółowy 3.1. Zintegrowanie oferty turystycznej Naszego Roztocza

Przedsięwzięcie 3.1.2. Poprawa standardu i rozbudowa sieciowej infrastruktury turystycznej obszaru LGD – 232 tys. zł

Przedsięwzięcie 3.1.5. Promocja turystyczna obszaru LGD – 225 tys. zł

Planowane projekty grantowe przyczynią się do poprawy stanu i dostępności do infrastruktury służącej wzmocnieniu kapitału społecznego, wzrostu świadomości ekologicznej i integracji mieszkańców poprzez udział w różnorodnych wydarzeniach oraz poprawy infrastruktury turystycznej i promocji turystycznej obszaru LGD.

Efektem zaplanowanych projektów grantowych będzie liczba inicjatyw zorganizowanych dzięki udostępnieniu nowych funkcjonalności obiektów infrastruktury służącej wzmocnieniu kapitału społecznego (w tym inicjatyw skierowanych do grup defaworyzowanych), liczba partnerstw zaangażowanych w działania na rzecz wzmocnienia kapitału społecznego (w tym defaworyzowanych), liczba osób objętych inicjatywami w sferze kultury, ekologii i zdrowego trybu życia (w tym liczba osób z grup defaworyzowanych), liczba partnerstw zaangażowanych w rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych i promocji obszaru LGD, liczba ofert/produktów turystycznych wypromowanych za pośrednictwem aplikacji i publikacji promocyjnych.

Dla przejrzystości stosowanych procedur LGD stworzyła niezależny zestaw kryteriów wyboru projektów grantowych.

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami obszaru LGD oraz organizacjami pozarządowymi ustalono maksymalną wysokość dofinansowania na realizację grantów przez grantobiorców będących organizacjami pozarządowymi na poziomie do 95% kosztów kwalifikowanych grantu. W przypadku jednostek sektora finansów publicznych poziom dofinansowania określono na poziomie 90% wartości kosztów kwalifikowanych grantu.

Ponadto, jeżeli nie będzie zainteresowania potencjalnych wnioskodawców złożeniem wniosku, LGD planuje realizację trzech operacji własnych w ramach przedsięwzięcia 1.2.3. Nowoczesne organizacje pozarządowe, oraz w ramach przedsięwzięcia 3.1.6. Wspieranie turystyki aktywnej na obszarze LGD, na który zaplanowała łącznie wsparcie w wysokości 150 tys. zł. Projekty własne mają na celu wzmocnienie potencjału i aktywizację organizacji pozarządowych oraz promocję ofert/produktów turystycznych poprzez organizację wydarzeń promocyjnych.

W ramach realizacji projektu własnego LGD przewidziano większy udział środków własnych, niż wynikający z programu. Dofinansowanie dla operacji własnych ustalono na poziomie 95% kosztów kwalifikowanych operacji.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA NA ROZPOCZYNIANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Na podstawie przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami oraz opracowanej diagnozy i analizy SWOT ustalono, że największa liczba nowych przedsiębiorstw będzie zakładana w branży turystycznej oraz z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań na obszarze LGD. Wsparcie na zakładanie nowego przedsiębiorstwa przyznawane będzie w ramach przedsięwzięcia 2.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej na obszarze LGD oraz 3.1.3. Tworzenie produktów turystycznych i usług dla turystów.

Wysokość wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej ustalono na poziomie 80 tys. zł. Niniejszą kwotę określono na podstawie składanych podczas opracowania LSR „Arkuszy pomysłów” oraz wniosków z przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych a także na podstawie analizy średniej wysokości wsparcia na zakładanie działalności gospodarczej w ramach LSR na lata 2009-2015. W trakcie wdrażania Strategii pojawiły się głosy dotyczące rozważenia możliwości zwiększenia wysokości premii dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Wiąże się to ze wzrostem cen i kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. W wyniku konsultacji społecznych związanych ze zwiększeniem budżetu Strategii, przeprowadzonych na początku 2020r., zdecydowano o zwiększeniu wysokości wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej do kwoty 85 tys. zł. Wartość ta obowiązuje dla naborów ogłaszanych począwszy od 2020 roku. Kwota przyznawana na rozpoczęcie działalności gospodarczej jest kwotą stałą. Opracowany przez wnioskodawcę biznesplan musi być uzasadniony ekonomicznie tj. planowane inwestycje muszą uzasadniać wnioskowaną kwotę.

VII. PLAN DZIAŁANIA

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR opisaną w rozdziale V. Cele i wskaźniki. Część przedsięwzięć zostanie zrealizowana w całości w ramach 1 naboru (dotyczy projektów grantowych i operacji własnych), natomiast pozostałe typy projektów zostaną podzielone na 2 lub 4 nabory. Plan działania zawiera szczegółowy harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu dla przedsięwzięć w określonych przedziałach czasowych:

- lata 2016-2018,
- lata 2019-2021,
- lata 2022-2023

Osiąganie wskaźników i realizacja budżetu dla operacji polegających na tworzeniu nowych przedsiębiorstw oraz rozwoju istniejących zaplanowano we wszystkich trzech okresach realizacji LSR. Realizację i osiągnięcie wskaźników operacji związanych z poprawą infrastruktury społecznej przewidziano na pierwsze dwa okresy, podobnie operacji ukierunkowanych na rozwój infrastruktury turystycznej. Inicjatywy związane z promocją ekologicznego stylu życia, wsparciem aktywności kulturalnej mieszkańców obszaru oraz promocją turystyczną obszaru LGD i wspieraniem turystyki aktywnej planuje się na drugi i trzeci okres wdrażania LSR. Dwa projekty współpracy LGD w ramach limitu 2% środków przeznaczonych na konkursy zaplanowano na 1 okres tj. lata 2016-2018.

Dodatkowo na okres 2018 – 2019 zaplanowano realizację projektu współpracy ponad limit 2% dotyczącego aktywizacji społeczności lokalnych w oparciu o dziedzictwo obszaru.

Do końca 2018 roku LGD Nasze Roztocze zaplanowało wydatkowanie 42% środków finansowych przewidzianych w budżecie na wdrażanie LSR. Na utworzenie miejsc pracy LGD w latach 2016-2018 przeznaczony 27% środków finansowych z puli 3,8 mln zł zadeklarowanych w LSR na podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej.

Wśród przedsięwzięć skierowanych bezpośrednio lub pośrednio do przedstawicieli grup defaworyzowanych realizowanych w okresie 2016-2018 będą przedsięwzięcia:

- 2.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej na obszarze LGD,
- 2.2.1. Tworzenie nowych miejsc pracy,
- 3.1.1. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD,
- 3.1.3. Tworzenie produktów turystycznych i usług dla turystów,
- 3.1.4. Rozwój produktów i usług dla turystów,
- 3.1.5. Promocja turystyczna obszaru LGD.

Porzucił to na przeznaczenie co najmniej 10% budżetu LSR w pierwszych 3 latach realizacji strategii na niwelowanie problemów tych grup i zaspokojenie ich potrzeb.

Zgodnie z Planem działania każdy ze wskaźników przewidzianych do realizacji w latach 2016-2018 zostanie osiągnięty na poziomie co najmniej 20%.

VIII. BUDŻET LSR

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” jest strategią jednofundusową, wykorzystującą środki EFRROW. Zakres wsparcia oraz wkład środków publicznych w jej realizację na poszczególne działania PROW przedstawia budżet, stanowiący załącznik nr 4 do LSR.

Wysokość poszczególnych kosztów określono zgodnie z przepisami unijnymi i krajowymi, mówiącymi, że wkład EFRROW stanowi 63,63%, a udział środków krajowych 36,37%, w tym środki pochodzące z sektora finansów publicznych.

Wielkość budżetu uzależniona jest od liczby mieszkańców zamieszkujących obszar LGD na dzień 31.12.2013r. wg danych Głównego Urzędu Statystycznego. Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” na wdrażanie LSR (Poddziałanie 19.2) stara się o całą kwotę jaka jej przysługuje w związku z liczbą mieszkańców, a więc 2 mln euro (8 mln zł). W kwocie tej zawiera się wkład krajowy środków publicznych.

Oprócz środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, Strategia zakłada również środki przyznane na poddziałanie Współpraca (19.3) w wysokości 2% środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, a więc kwotę w wysokości 152 tys. zł. Dodatkowo LGD planuje realizację projektów współpracy ponad określony obecnie limit 2% budżetu LSR o wartości 228 tys. zł. Będą to: krajowy projekt współpracy dotyczący aktywizacji społeczności lokalnych w oparciu o dziedzictwo obszaru LGD, LGD planuje realizację tego projektu we współpracy z LGD „Ziemia Zamojska” oraz krajowy projekt współpracy.

dotyczący wspierania producentów produktów lokalnych i tradycyjnych planowany do realizacji z LGD z terenu województwa lubelskiego.

Ponadto w ramach poddziałania Koszty bieżące i aktywizacja (19.4) zaplanowano środki w wysokości 439 375 euro (1 757 500 zł). W ramach poddziałania 19.4 na aktywizację planuje się przeznaczyć środki w wysokości: 128 000 zł. Pozostała część środków z poddziałania 19.4 tj. 1 629 500 zł zostanie przeznaczona na koszty bieżące zgodnie z art. 35 pkt. 1 lit. d Ustawy o RLKS. Środki te zostaną przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z zarządzaniem wdrażaniem LSR, obejmujących koszty funkcjonowania Biura LGD (wynajem lokalu, zakup niezbędnego wyposażenia i oprogramowania, materiałów biurowych i eksploatacyjnych, zakup usług telekomunikacyjnych i zapewnienie dostępu do Internetu, koszty związane z zatrudnianiem pracowników, prowadzeniem monitoringu i ewaluacji LSR, a także koszty związane ze świadczeniem doradztwa przez pracowników Biura LGD).

Budżet LSR został zaplanowany z uściśleniem na rozwiązywanie najważniejszych problemów na obszarze LGD „Nasze Roztocze” 57,87% kwoty wsparcia tj. 5 mln 365 tys. zł zostało przeznaczone na operacje związane z tworzeniem nowych miejsc pracy poprzez tworzenie nowych i rozwijanie istniejących przedsiębiorstw.

Poniżej zaprezentowano powiązanie budżetu z celami ogólnymi i szczegółowymi LSR:

Cele szczegółowe	Opisanie budżetu z celami	Budżet przewidziany na realizację celu
1. Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD		
1.1. Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego obszaru LGD	Dla poprawy jakości życia mieszkańców zamieszkujących obszar LGD odpowiednia kwota została przeznaczona na remont i doposażenie infrastruktury społecznej służącej integracji społeczności lokalnej.	928 000 zł
1.2. Nowoczesna i ekologiczna społeczność obszaru LGD	Przewidziano również wsparcie na organizację inicjatyw mających na celu wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz na projekt własny LGD, ukierunkowany na pomoc organizacjom pozarządowym funkcjonującym na obszarze „Naszego Roztocza”.	541 000 zł
1.3. Wsparcie wdrażania LSR	Realizacja celu 1.3. zawierającego działania związane z funkcjonowaniem biura LGD i działaniami animacyjnymi jest konieczna do prawidłowej realizacji całej LSR, w związku z tym zaplanowano na ten cel odpowiednią kwotę.	1 725 500 zł
2. Wspieranie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza		
2.1. Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD	Znaczną kwotę wsparcia została przeznaczona na realizację celu ukierunkowanego na tworzenie nowych przedsiębiorstw wykorzystujących innowacyjne rozwiązania, co jest konieczne ze względu na ochronę cennych walorów przyrodniczych „Naszego Roztocza”.	2 062 000 zł
2.2. Rozwój potencjału przedsiębiorstw w oparciu o rozwiązania innowacyjne	Odpowiedni budżet został przeznaczony na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości na obszarze LGD tj. wykorzystanie ekologicznych rozwiązań w już istniejących przedsiębiorstwach.	1 360 000 zł
3. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LGD		
3.1. Zintegrowanie oferty turystycznej Naszego Roztocza	Na realizację celu szczegółowego 3.1. została przeznaczona największa kwota wsparcia ze względu na ogromny potencjał przyrodniczy i kulturowy obszaru „Naszego Roztocza” do rozwoju turystyki. W ramach niniejszego celu zrealizowane zostaną operacje polegające na rozbudowie infrastruktury turystycznej, tworzeniu nowych przedsiębiorstw funkcjonujących w branży turystycznej oraz rozwijaniu istniejących, a także promocji turystycznej obszaru LGD.	4 791 000 zł

W kryteriach wyboru operacji LGD „Nasze Roztocze” wyznaczyła kryteria premiujące projekty, w których wkład własny beneficjenta jest wyższy niż minimalny wymagany dla danego typu operacji i beneficjenta.

W ramach realizacji projektu własnego LGD przewidywała większy udział środków własnych, niż wynikający z programu

IX. PLAN KOMUNIKACJI

Zaprojektowany przez LGD „Nasze Roztocze” plan komunikacji, stanowiący załącznik nr 5 do LSR, opracowany został na podstawie wniosków z konsultacji społecznych przeprowadzonych w piątym etapie partycypacji społecznej. Ponadto wykorzystano wyniki ankiety ewaluacyjnej poprzedniej strategii.

Głównym celem Planu Komunikacji jest **Wsparcie efektywnego wdrażania LSR**. Cel główny zostanie zrealizowany poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

1. Informowanie o założeniach LSR, zasadach ubiegania się o pomoc w ramach LSR.
2. Angażowanie grup defaworyzowanych określonych w LSR do korzystania ze wsparcia w ramach LSR.
3. Budowanie wizerunku LGD jako instytucji wspierającej rozwój lokalny.

Zakłada się, że realizacja Planu komunikacji przyczyni się do zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej w działalność LGD, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość zgłaszanych operacji i wniosków. Zaproponowany Plan komunikacji ma za zadanie zlikwidowanie dotychczasowych problemów komunikacyjnych oraz zagwarantowanie dwustronności przekazu poprzez umożliwienie pozyskiwania informacji zwrotnej od mieszkańców.

Plan komunikacji skierowany jest do grup docelowych z punktu widzenia realizacji LSR: mieszkańców obszaru LGD, potencjalnych beneficjentów, przedstawicieli grup defaworyzowanych, przedsiębiorców, jednostek samorządu terytorialnego, członków Rady LGD, przedstawicieli organizacji pozarządowych. Dla poszczególnych grup docelowych określono odpowiednie środki przekazu gwarantujące powodzenie w komunikacji z daną grupą. Wśród grup docelowych planu komunikacji wyodrębniono grupy defaworyzowane, zidentyfikowane na obszarze LGD: osoby młode do 35 roku życia, osoby starsze (50+) i osoby bezrobotne.

W Planie komunikacji zaplanowano różnorodne działania komunikacyjne dostosowane do potrzeb odpowiednich grup docelowych. Działania realizują poszczególne cele Planu komunikacji. Do działań komunikacyjnych przypisano adekwatne wskaźniki:

- Publikacja artykułów i ogłoszeń w Internecie – 1 prowadzona strona internetowa, 1 prowadzony profil na Facebooku,
- Publikacja artykułów / ogłoszeń o planowanych naborach wniosków oraz o efektach wdrażania Strategii w prasie o zasięgu lokalnym obejmującym obszar LGD lub w biuletynach informacyjnych wydawanych przez gminy członkowskie LGD – 20 artykułów / ogłoszeń,
- Spotkania / wydarzenia adresowane do mieszkańców – 24 spotkania / wydarzenia,
- Opracowanie broszury z informacjami o założeniach LSR, możliwościach realizacji projektów i zasadach ubiegania się o dofinansowanie – wydanie nakładu 2000 szt. broszury obejmującej ok. 16-20 stron,
- Wsparcie doradce – 100 podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa,
- Spotkania / wydarzenia adresowane do mieszkańców dotyczące podstaw prowadzenia działalności gospodarczej – 4 spotkania / wydarzenia,
- Organizacja Mobilnego Punktu Konsultacyjnego LGD podczas imprez plenerowych organizowanych przez gminy członkowskie LGD – 6 imprez plenerowych, w których będzie uczestniczyła LGD,
- Promocja efektów realizacji LSR poprzez zamieszczanie relacji ze zrealizowanych projektów na stronie internetowej i portalu społecznościowym prowadzonych przez LGD – 60 relacji ze zrealizowanych projektów,
- Opracowanie albumu prezentującego projekty zrealizowane w ramach LSR – wydanie nakładu 500 szt. albumu,
- Organizacja konferencji podsumowującej efekty wdrażania LSR – 1 zorganizowana konferencja,
- Ankietyzacja społeczności lokalnej, beneficjentów i uczestników działań animacyjnych i doradztwa realizowanego przez LGD – zebranie min. 500 ankiet
- Prezentacja wyników przeprowadzonej ewaluacji – 2 zamieszczone Raporty ewaluacyjne.

X. ZINTEGROWANIE

ZGODNOŚĆ I KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI I STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwoju Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” wyznacza do realizacji działania, przyczyniające się do:

- wzrostu kapitału społecznego poprzez rozwój infrastruktury oraz wsparcie inicjatyw służących poprawie jakości życia mieszkańców obszaru LGD,
- rozwoju przedsiębiorczości poprzez wsparcie dla zakładania nowych działalności gospodarczych i tworzenia nowych miejsc pracy,
- zwiększenia atrakcyjności turystycznej poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i usług turystycznych,
- promocji turystycznej obszaru oraz propagowania turystyki aktywnej,
- przeciwdziałania zmianom klimatu i ochrony środowiska naturalnego.

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest spójna pod względem planowanych do realizacji przedsięwzięć z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 oraz wyznaczonymi w niej celami. W horyzoncie 2020r. strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu,
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,
3. Selektowne zwiększenie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu,
4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.

LSR przyczyni się do osiągnięcia zamierzonych celów strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.):

- Cel 1.1 *Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego obszaru LGD* oraz cel 1.2 *Nowoczesna i ekologiczna społeczność obszaru LGD* są spójne z celem operacyjnym 4.2. **Wsparcie włączenia społecznego**, gdyż przyczyniają się do integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, i ich rozwoju osobistego,
- Cel 2.1. *Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD* oraz cel 2.2 *Rozwój potencjału przedsiębiorstwa w oparciu o racjonalizację innowacyjne* są spójne z celem operacyjnym 2.4. **Wsparanie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich** ponieważ zawiera działania związane z rozwojem przedsiębiorczości i tworzeniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich,
- Cel 3.1 *Zintegrowanie oferty turystycznej Naszego Roztocza* jest spójny z celem operacyjnym 1.2. **Wsparanie ponadlokalnych funkcji miast**, ponieważ jego realizacja przyczyni się do rozwoju funkcji turystycznych miast na obszarze LGD „Nasze Roztocze” (Józefów, Krasnobród, Szczepleszyn i Zwierzyniec) oraz dynamizacji rozwoju tych miast.

Dodatkowo zdefiniowana w LSR **innowacyjność** na poziomie realizacji celów szczegółowych 2.1. *Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD* oraz 2.2 *Rozwój potencjału przedsiębiorstwa w oparciu o racjonalizację innowacyjne* bezpośrednio nawiązuje do celu 4.5 **Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego** Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego.

Powiązania pomiędzy poszczególnymi priorytetami strategii przedstawione zostały w poniżej zamieszczonej tabeli

Tabela. Zestawienie powiązań pomiędzy celami ogólnymi LSR LGD „Nasze Roztocze” a Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego	Cel ogólny 1. Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD	Cel ogólny 2. Wsparcie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza	Cel ogólny 3. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LGD
Cel strategiczny 1:			x

Wzmacnianie urbanizacji regionu			
Cel strategiczny 2:			x
Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich			
Cel strategiczny 4:			x
Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu	x		x

Źródło: opracowanie własne

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” w całości wpisuje się w wyznaczony w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego Obszar Strategicznej Interwencji gospodarczej wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych – **Obszar funkcjonalny Roztoczańsko-puszczański**. Jest to obszar o bardzo wysokich walorach przyrodniczych, zdrowotnych i krajoznawczo-kulturowych o uznanej randze krajowej i międzynarodowej. Interwencja na tym obszarze powinna obejmować działania zmierzające do wykorzystania potencjału przyrodniczego i kulturowego dla tworzenia warunków rozwoju społeczno-gospodarczego oraz określenia charakteru i natężenia funkcji turystycznej, aby nie powodowała ona dewaluacji lub zniszczenia walorów i zasobów przyrodniczych, które na tym terenie są podstawą jej wykorzystania. Ponadto, interwencja powinna obejmować także działania jak aktywna ochrona zasobów dziedziczkowego i przyrody, rozwój infrastruktury transportowej, poprawa dostępu do usług społecznych, poprawa warunków fiteksanym, przywrócenie miastom funkcji społecznych i gospodarczych z jednoczesnym wsparciem zasobów ludzkich i przedsiębiorczości.

Strategia Rozwoju lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest również spójna i wpisuje się w dokument: **Koncepcja Programowo-Przestrzenna Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Województwie Lubelskim**. Obszar LGD „Nasze Roztocze” posiada bardzo duży potencjał do rozwoju turystyki, ze względu na wyjątkowe walory przyrodnicze i kulturowe, w związku z czym w Strategii wyznaczony został cel ogólny 3. *Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru LGD*, który wpisuje się w następujące priorytety:

1. Tworzenie i rozwój markowych produktów turystycznych – podnoszenie konkurencyjności istniejących i kreowanie nowych produktów turystycznych,
2. Kształtowanie walorów turystycznych województwa – ochrona zasobów kulturowych i przyrodniczych,
3. Rozwój infrastruktury turystycznej i usług turystycznych – podniesienie jakości istniejącej i tworzenie nowej infrastruktury turystycznej,
4. Zapewnienie dostępności walorów i produktów turystycznych
5. Rozwój instytucjonalny obsługi turystyki – promocja walorów turystycznych, kształtowanie kadru.

Dokumentem definiującym regionalne inteligentne specjalizacje w województwie lubelskim, których rozwój przyczyni się do wzrostu gospodarczego w regionie jest Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego 2020. Dokument wyznacza następujące priorytety, które konsytuują ramy interwencji RSI WL:

- Priorytet 1. Zwiększenie zdolności podmiotów gospodarczych do tworzenia i absorpcji wiedzy oraz wdrażania innowacji, zwłaszcza w regionalnych obszarach inteligentnej specjalizacji,
- Priorytet 2. Wzrost zdolności podmiotów sektora naukowo-badawczego do tworzenia i komercjalizacji wiedzy w regionalnych obszarach inteligentnej specjalizacji regionu,
- Priorytet 3. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu i otwartej na innowacje administracji publicznej.

Cel ogólny 2. *Wsparanie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza* i zidentyfikowane przedsięwzięcia wpisuje się w szczególności w następujące kierunki działania:

- 1.1. **Symulowanie rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza przedsiębiorczości technologicznej**, ponieważ rozwój przedsiębiorczości i technologii na badanym obszarze spowoduje polepszenie warunków życia i przyczyni się do wzrostu gospodarczego,
- 3.3. **Promocja przedsiębiorczości i innowacyjności.**

Kolejnym dokumentem na szczeblu regionalnym, z którym spójne są cele LSR jest Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego. Cel ogólny 2. *Wsparanie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza* i zidentyfikowane przedsięwzięcia realizują innowacyjne podejście strategii wpisujące się w następujące cele szczegółowe programu

1. **Zwiększenie bezpieczeństwa i zaspokojenie potrzeb energetycznych mieszkańców,**

2. **Wzrost znaczenia sektora energetycznego regionu poprzez specjalizację gospodarki w produkcji energii ze źródeł odnawialnych.**

Poza dokumentami regionalnymi LSR jest spójna z dokumentami strategicznymi na szczeblu powiatowym. Cele i przedsięwzięcia wpisują się w dwa cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020:

- Cel ogólny 2. *Wsparanie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza* wpisuje się w cel strategiczny 2. **Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie warunków dla pozyskania inwestycji,**
- Cel ogólny 1. *Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD* jest spójny z celem 3. **Rozwój infrastruktury lokalnej.**

LSR jest również spójna ze Strategią Rozwoju Powiatu Bilgorajskiego na lata 2007-2015:

- Cel ogólny 1. *Wzrost kapitału społecznego obszaru LGD* wpisuje się w cel strategiczny 1. **Rozwój i wykorzystanie zasobów ludzkich,**
- Cel ogólny 2. *Wsparanie lokalnej gospodarki Naszego Roztocza* wpisuje się w cel strategiczny 2. **Rozwój ekonomiczno-gospodarczy.**

Cele Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” są również komplementarne z celami strategii rozwoju poszczególnych gmin należących do LGD:

- **Strategia Rozwoju Gminy Adamów na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2022 r.):**

Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury poprawiającej jakość życia mieszkańców,

Cel strategiczny 2. Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości,

Cel strategiczny 3. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego,

Cel strategiczny 4. Wzmocnienie rozwoju sfery społecznej.

- **Strategia Rozwoju Gminy Józefów na lata 2015-2030:**

Domena I Zrównoważony rozwój gospodarczy:

Cel strategiczny 1. Poprawa atrakcyjności społecznej i gospodarczej obszaru gminy poprzez właściwe kształtowanie ładu przestrzennego oraz ochronę środowiska naturalnego i przyrody,

Cel strategiczny 3. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i działalności rolniczej oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru gminy,

Cel strategiczny 4. Rozwój turystyki i poprawa atrakcyjności turystycznej Gminy poprzez efektywne wykorzystanie potencjału i dziedzictwa kulturowego

Cel strategiczny 5. Poprawa i rozwój działań promocyjnych gminy.

Domena II Rozwój społeczny:

Cel strategiczny 4. Poprawa i rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,

Cel strategiczny 5. Rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla społeczności lokalnej,

Cel strategiczny 7. Zwiększenie aktywności społecznej oraz wykorzystanie potencjału lokalnej społeczności.

- **Strategia Rozwoju Gminy Krasnobród do 2020 r. – priorytetowe kierunki wsparcia**

1. Wspomaganie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, w tym firm obsługi turystyki,

2. Wzrost atrakcyjności turystycznej i urodzowości oraz umacnianie walorów środowiska przyrodniczego;

3. Rozwój nowoczesnej społeczności lokalnej, opartej na wiedzy;

6. Budowanie systemu marketingu gminnego

- **Strategia Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022:**

Priorytet 1. Gmina Szczepleszyn atrakcyjna dla turystów oraz przyjazna środowisku naturalnemu,

Priorytet 2. Gmina Szczepleszyn z efektywną gospodarką oraz nowoczesnym rolnictwem,

Priorytet 3. Gmina Szczepleszyn atrakcyjnym i komfortowym miejscem zamieszkania i pobytu.

- **Strategia Rozwoju Gminy Zamość na lata 2015-2025:**

Cel strategiczny I: Wyższa atrakcyjność inwestycyjna i dostępność komunikacyjna gminy;

Cel strategiczny III: Wzmocnienie kapitału społecznego oraz integracja społeczna.

- **Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyniec na lata 2014-2022:**

Cel strategiczny 1. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców,

Cel strategiczny 4. Zachowane i wyeksponowane dziedzictwo kulturowe i naturalne,

Cel strategiczny 5. Gmina przyjazna środowisku naturalnemu,

Cel strategiczny 6. Zdrowi i aktywni mieszkańcy Gminy,

Cel strategiczny 7. Poprawa stanu rozwoju sfery gospodarczej gminy.

Zintegrowany charakter Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” przejawia się w spójności i kompleksowości przedsięwzięć wyznaczonych w ramach realizacji celu szczegółowego 3.1. **Zintegrowanie oferty turystycznej Naszego Roztocza**, którego wdrożenie przyczyni się do utworzenia spójnej i kompleksowej oferty turystycznej, integrującej różne branże i sektory oraz angażującej różnych partnerów i metody z zachowaniem odpowiedniej sekwencji.

W ramach celu szczegółowego 3.1. zaplanowano do realizacji przedsięwzięcia:

- 3.1.1. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych obszaru LGD,
- 3.1.2. Poprawa standardu i modernizacja sieciowej infrastruktury turystycznej obszaru LGD,
- 3.1.3. Tworzenie produktów turystycznych i usług dla turystów,
- 3.1.4. Rozwój produktów i usług dla turystów,
- 3.1.5. Promocja turystyczna obszaru LGD,
- 3.1.6. Wspieranie turystyki aktywnej na obszarze LGD

Realizacja celu szczegółowego i zaplanowanych w jego ramach przedsięwzięć będzie możliwa dzięki wykorzystaniu różnych metod realizacji tj. poprzez projekty konkursowe, grantowe i projekty współpracy. Ponadto zaplanowane przedsięwzięcia mają charakter infrastrukturalny i nieinfrastrukturalny.

Realizacja przedsięwzięć w ramach celu 3.1. zakłada **współdziałanie podmiotów z różnych sektorów** – publicznego, społecznego i gospodarczego. Zakłada się, że realizatorami działań będą różne podmioty tj. przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, a także Lokalna Grupa Działania. Dodatkowo w ramach kryteriów wyboru przewidziano dodatkowe punkty za realizację projektów w ramach partnerstwa międzysektorowego.

Przewidziano do realizacji Przedsięwzięcia 3.1.3 i 3.1.4. zapewniają **zintegrowanie 3 branż działalności gospodarczej** wpływające na integrację gospodarczą obszaru LGD, w zakresie przygotowania zintegrowanej oferty dla turystów odpoczywających na Roztoczu w oparciu o kluczowe dla rozwoju obszaru branże działalności gospodarczej:

- kultura, rozrywka i rekreacja (sekcja R),
- zakwaterowanie i gastronomia (sekcja D),
- pozostała działalność usługowa (sekcja S).

Zintegrowane podejście prezentowane w celu szczegółowym pozwala na osiągnięcie zamierzonego efektu zintegrowania oferty turystycznej Naszego Roztocza w sposób kompleksowy i spójny przy zachowaniu odpowiedniej sekwencji działań z użyciem różnych metod i zaangażowaniem podmiotów z różnych sektorów. W ramach realizacji celu w pierwszej kolejności będzie rozwijana infrastruktura turystyczno – rekreacyjna. Jest to działanie będące głównie w kompetencji samorządów i organizacji pozarządowych (Przedsięwzięcie 3.1.1 i 3.1.2). Równoległe przedsięwzięcia i mieszkańcy obszaru będą realizowali operacje związane z tworzeniem produktów i usług dla turystów (Przedsięwzięcia 3.1.3 i 3.1.4). Ostatnią sekwencją będzie opracowanie publikacji promocyjnych i organizacja wydarzeń promujących turystykę aktywną (Przedsięwzięcia 3.1.5 i 3.1.6), w tym m.in. infrastrukturę i produkty turystyczne wsparte w ramach wdrażania LSR. Takie działanie pozwoli na **ograniczenie zidentyfikowanej w analizie SWOT słabej strony obszaru**, jaką jest *małe zintegrowane działania poszczególnych gmin i podmiotów zajmujących się turystyką*.

Cele szczegółowe oraz przedsięwzięcia zawarte w LSR LGD „Nasze Roztocze” na lata 2016-2023 są zintegrowane z celami przekrojowymi PROW na lata 2014-2020:

- **Ochrona środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu** – cel szczegółowy 1.2. Nowoczesna i ekologiczna społeczność obszaru LGD (głównie przedsięwzięcie 1.2.1. Aktywni i ekologiczni mieszkańcy, które mierzy wskaźnik produktu: Liczba wspartych inicjatyw mających na celu promocję zdrowego stylu życia i wzrost świadomości ekologicznej),
- **Innowacyjność** – cel szczegółowy 2.1. Rozwój innowacyjnej aktywności gospodarczej mieszkańców LGD (w szczególności przedsięwzięcie 2.1.1. Wsparcie zakładania działalności gospodarczej na obszarze LGD, mierzone przy pomocy wskaźników produktu: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (w tym liczba projektów ukierunkowanych na innowację) oraz cel szczegółowy 2.2. Rozwój potencjału przedsiębiorstw w oparciu o rozwiązania innowacyjne (przedsięwzięcie 2.2.1. Tworzenie nowych miejsc pracy, mierzone wskaźnikiem produktu Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (w tym liczba projektów ukierunkowanych na innowację).

Wśród kryteriów wyboru operacji pozwalających realizować niniejszą Strategię zgodnie z założonymi celami i zidentyfikowanymi w diagnozie obszaru potrzebami mieszkańców wyznaczono **Kryterium Innowacyjny charakter projektu** pozwalające na realizację celów przekrojowych PROW 2014-2020 oraz na osiągnięcie wskaźników przypisanych tym celom.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Gwarancją skutecznego wdrażania przedsięwzięć służących osiaganiu celów zawartych w Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest dysponowanie wiedzą na temat osiaganych postępów w zakresie wdrażanych operacji oraz zdolność do prawidłowego reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami, a uzyskiwanymi efektami ich realizacji.

Monitoring jest procesem ciągłym, polegającym na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu wdrażania strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, jakościowym i ilościowym.

Ewaluacja to badanie społeczno-ekonomiczne realizowane w celu oceny jakości i efektów prowadzonych działań. Ocena taka dokonywana jest w oparciu o odpowiednie kryteria. Najczęściej stosowanymi kryteriami w procesie ewaluacji są: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność. W celu przeprowadzenia oceny, ewaluacja posługuje się odpowiednio dobranymi metodami badań społecznych i ekonomicznych. Istotną cechą ewaluacji jest jej użyteczny charakter. Głównym celem badania ewaluacyjnego nie jest bowiem jedynie zwiększanie zasobu wiedzy teoretycznej, ale przede wszystkim poprawianie jakości wdrażanych interwencji.

Zasady i procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu zostały opracowane przy udziale i zaangażowaniu społeczności lokalnej w ramach czwartego etapu opracowania Strategii. Podczas spotkań oraz dzięki badaniu ankietowemu zidentyfikowano następujące **elementy podlegające monitoringowi**:

- Stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu ze szczególnym uwzględnieniem wskaźników związanych z utworzeniem miejsc pracy i realizacją operacji dedykowanych grupom defaworyzowanym,
- Poziom wykorzystania budżetu, w tym w szczególności środków finansowych na utworzenie miejsc pracy i operacje dedykowane w LSR grupom defaworyzowanym,
- Realizacja i harmonogram naboru wniosków,
- Realizacja Planu komunikacji,
- Zadania związane z udzieleniem doradztwa,
- Zadania związane z animacją lokalną i współpracą,
- Realizacja Planu szkoleń dla pracowników Biura i członków Rady LGD,
- Poziom partycypacji społecznej na etapie wdrażania LSR.

Elementy podlegające ewaluacji zostały podzielone na 3 grupy:

1. Ewaluacja rzeczowej i finansowej realizacji LSR (Wskaźniki i cele realizacji LSR, Kryteria i procedury wyboru operacji, Poziom wykorzystania budżetu i harmonogram naboru wniosków, Plan komunikacji),
2. Ewaluacja bieżącej pracy biura LGD i aktywizacji (Zadania związane z udzieleniem doradztwa przez pracowników Biura, Zadania związane z animacją lokalną i współpracą podzielone pracownikom biura),
3. Ewaluacja oddziaływania realizacji LSR na obszarze LGD (Zmiany na obszarze LGD jakie zaistniały w wyniku realizowanych operacji w ramach LSR, Poziom partycypacji społecznej na etapie wdrażania LSR, Cele realizacji LSR, Poziom wykorzystania budżetu).

Każdy z elementów podlegających ewaluacji został przyporządkowany do odpowiedniego kryterium ewaluacyjnego i zostały mu przypisane pytania badawcze. Odpowiedzi na poszczególne pytania będą stanowiły element raportów ewaluacyjnych.

Proces monitoringu będzie prowadzony przez pracowników Biura LGD. Ewaluacja będzie dokonywana przez pracowników Biura LGD (ewaluacja wewnętrzna) jednak w wyjątkowych sytuacjach proces ewaluacji może zostać powierzony ekspertowi (ewaluacja zewnętrzna).

XII. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekty strategii, jako dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpłynąć na środowisko, mogą wymagać, na etapie projektowania, poddania ich treści strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) uzależniają konieczność przeprowadzenia takiej oceny od indywidualnej zawartości dokumentu oraz zewnętrznych warunków jego realizacji.

W związku z powyższym Lokalna Grupa Działania „Nasze Roztocze” dnia 7 grudnia 2015 r. zwróciła się do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Zamościu z prośbą o wydanie opinii w sprawie uzgodnienia braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” na lata 2016-2023. Prośbę swą LGD argumentowała następująco:

- Lokalna Strategia Rozwoju będzie stanowić instrument realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, która została poddana procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- LSR będzie stanowić instrument wdrażania działania PROW na lata 2014-2020 „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”, dla którego wykazano brak oddziaływania na środowisko,
- Opracowując LSR Lokalna Grupa Działania nie posiada wiedzy na temat konkretnych projektów, które będą realizowane w ramach jej wdrażania, ponieważ informacje te będą określone po zakończeniu przyjmowania i oceny wniosków w ramach poszczególnych konkursów,
- Wnioskodawcy projektów inwestycyjnych będą zobowiązani do posiadania kompletnej dokumentacji, w tym dotyczącej przeprowadzonych procedur badania oddziaływania inwestycji na środowisko.

Do wniosku LGD dołączyła dwa załączniki:

- Projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” na lata 2016-2023, zawierający opis warunków przyrodniczych i społeczno-gospodarczych obszaru oraz wstępnie sformułowane cele ogólne, szczegółowe i planowane do realizacji przedsięwzięcia,
- Projekt Kryteriów wyboru projektów w ramach Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” na lata 2016-2023.

W odpowiedzi na przedstawiony wniosek Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Zamościu w piśmie z dnia 9 grudnia 2015 roku stwierdził brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD „Nasze Roztocze” na lata 2016-2023. Odpowiedź swą RDOŚ w Lublinie argumentował tym, iż pomimo braku możliwości wykluczenia wyznaczania ram dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko można wykluczyć prawdopodobieństwo negatywnego znaczącego oddziaływania na środowisko planowanych działań inwestycyjnych, ponieważ projekt dokumentu wyznacza ramy środowiskowe naboru wniosków.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020,
2. Ewaluacja Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012,
3. Słoniewski E., 2011, Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego obszaru LGD Nasze Roztocze na potrzeby rozwoju turystyki i promocji Roztocza,
4. Ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze”, gminy: Adamów, Józefów, Krasnobród, Zamość, Zwierzyniec, stan na 31.10.2015r.
5. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
6. Bank Danych Lokalnych GLS,
7. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.),
8. Koncepcja Programowo-Przestrzenna Rozwoju Turystyki i Rekreacji w Województwie Lubelskim,
9. Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego 2020,
10. Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego,
11. Strategia Rozwoju Powiatu Zamojskiego na lata 2007-2020,
12. Strategia Rozwoju Powiatu Bilgorajskiego na lata 2007-2015,
13. Strategia Rozwoju Gminy Adamów na lata 2016-2020 (z perspektywą do 2022 r.),

14. Strategia Rozwoju Gminy Józefów na lata 2015-2030,
15. Strategia Rozwoju Gminy Krasnobród do 2020 r.,
16. Strategia Rozwoju Gminy Szczepleszyn na lata 2016-2022,
17. Strategia Rozwoju Gminy Zamość na lata 2015-2025,
18. Strategia Rozwoju Gminy Zwierzyniec na lata 2014-2022

ZAŁĄCZNIKI DO LSR

- Załącznik nr 1. Procedura aktualizacji LSR
- Załącznik nr 2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu
- Załącznik nr 3. Plan działania
- Załącznik nr 4. Budżet LSR
- Załącznik nr 5. Plan komunikacji

Procedura aktualizacji LSR

1. CEL PROCEDURY:

Celem procedury jest dostosowanie zapisów Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność do wymogów prawnych, aktualizacja danych dotyczących obszaru oraz korekta zapisów wynikająca z ewaluacji wdrażania LSR. Procedura zapewnia szeroki udział przedstawicieli społeczności lokalnej obszaru LGD.

2. ZAKRES PROCEDURY:

Procedura obejmuje czynności i schemat działań związanych ze zgłaszaniem, analizowaniem i w końcu przyjmowaniem przez odpowiedni organ zmian w zapisach LSR.

3. POWODY AKTUALIZACJI

Proces aktualizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność będzie przeprowadzony w oparciu o:

- analizę uwarunkowań wewnętrznych obszaru LGD;
- analizę uwarunkowań zewnętrznych;
- analizę wcześniej niezdefiniowanych lub nowopowstałych potrzeb społeczności lokalnej;
- analizę wyników procesu ewaluacji.

4. ZAŁOŻENIA OGÓLNE:

- Proces wdrażania i aktualizacji LSR odbywa się z jak największym udziałem społeczności lokalnej obejmującej co organizację spotkań konsultacyjnych na obszarze gmin członkowskich LGD oraz publikację projektu zmian z ich uzasadnieniem na stronie internetowej LGD wraz z formularzem zgłaszania uwag do projektu zmian;
- LGD analizuje efekty wdrażania LSR w oparciu o procedurę monitoringu i ewaluacji;
- Zakres kompetencji pomiędzy organami LGD uczestniczącymi w procesie aktualizacji LSR określa statut LGD
- Opracowaniem zakresu aktualizacji Strategii zajmują się pracownicy Biura oraz członkowie Zarządu LGD.

5. SPOSÓB AKTUALIZACJI

Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność może być prowadzona w sposób:

- Zwyczajny – zmiany spowodowane wynikiem przeprowadzonego procesu ewaluacji dwa razy w okresie wdrażania LSR,
- Nadzwyczajny - zmiana spowodowana wystąpieniem zasadniczych zmian w uwarunkowaniach zewnętrznych wdrażania strategii lub w sposobach jej wdrażania.

6. ROZPOCZĘCIE PROCESU AKTUALIZACJI

Rozpoczęcie procesu aktualizacji strategii wymaga uchwały Zarządu o podjęciu aktualizacji LSR w oparciu o:

- Dane pozyskane w procesie monitoringu wdrażania LSR i ich ocena w procesie ewaluacji;
- Zmiany prawne niezależne od LGD oraz inne zmiany zewnętrzne wpływające na sposób i zakres realizowanej Strategii;

W sytuacji wystąpienia zmian mających istotny wpływ na cele i przedsięwzięcia oraz wskaźniki Zarząd LGD podejmuje decyzję o rozpoczęciu procesu aktualizacji Strategii.

7. PROCES AKTUALIZACJI

Propozycje korekty zapisów Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia (np. na podstawie danych ewaluacyjnych) opracowane zostają przez pracowników Biura i zatwierdzone przez Zarząd LGD.

Proces aktualizacji podobnie jak proces tworzenia Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność będzie oparty w dużym stopniu na partycypacji społecznej:

- Na stronie internetowej LGD zostanie umieszczona informacja o potrzebie dokonania zmian w LSR, ich planowanym zakresie wraz z podaniem powodu ich wprowadzenia. Dodatkowo na stronie zamieszczony zostanie Formularz proponowanych zmian w LSR. Długość konsultacji to nie mniej niż 7 dni kalendarzowych.
- Zbrane podczas konsultacji propozycje zmian przedstawione zostaną podczas otwartych spotkań konsultacyjnych dla mieszkańców LGD.
- Po podsumowaniu procesu konsultacji zmian LSR aktualizowany dokument podlega zatwierdzeniu przez stosowny organ LGD, w zależności od zakresu wprowadzanych zmian.

Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów LSR, jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. LSR jest dokumentem opracowanym z aktywnym udziałem społeczności lokalnej. Warunkiem niezbędnym dla prawidłowej realizacji Strategii jest zapewnienie aktywnego udziału mieszkańców w tym przedstawicieli grup defaworyzowanych w procesie oceny postępów jej wdrażania, a także działań prowadzonych przez Biuro LGD.

1. SŁOWNIENIE

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania informacji ilościowych i jakościowych na temat funkcjonowania LGD oraz stanu realizacji strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym, którego celem jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, a także ocena zgodności realizacji operacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Ewaluacja to badanie społeczno-ekonomiczne realizowane w celu oceny jakości i efektów prowadzonych działań. Ocena taka dokonywana jest w oparciu o odpowiednie kryteria. Najczęściej stosowanymi kryteriami w procesie ewaluacji są: skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość i trafność. W celu przeprowadzenia oceny ewaluacji posługuje się odpowiednio dobranymi metodami badań społecznych i ekonomicznych. Istotną cechą ewaluacji jest jej użyteczny charakter. Głównym celem badania ewaluacyjnego nie jest bowiem jedynie zwiększanie zasobu wiedzy teoretycznej, ale przede wszystkim poprawianie jakości wdrażanych interwencji.³

Ewaluacja dzieli się na 3 rodzaje:

- ewaluacja ex-ante** (przed rozpoczęciem realizacji interwencji) – głównym jej zadaniem jest ocena przyjętej w ramach programu legki interwencji,
- ewaluacja on-going** (w trakcie wdrażania interwencji) – celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów w świetle wcześniej przeprowadzonej ewaluacji wstępnej, zwłaszcza pod względem dostarczenia produktów i osiągniętych rezultatów oraz określenie trafności zamierzeń w stosunku do aktualnych trendów społeczno-gospodarczych,
- ewaluacja ex-post** (po zakończeniu realizacji interwencji) – celem jest określenie jego długotrwałych efektów, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy.

2. REALIZACJA PROCESU MONITORINGU

Podmiot wykonujący

Proces monitoringu prowadzony jest przez pracowników Biura LGD (monitoring wewnętrzny).

Czas i okres zbierania danych w ramach monitoringu

- Proces monitoringu jest prowadzony na bieżąco przez pracowników Biura LGD.
- Okres pomiaru to cały okres realizacji strategii 2016-2023.
- Raport monitoringowy (w formie zestawienia danych zebranych w procesie monitoringu) powstaje nie rzadziej niż raz w roku w terminie do końca pierwszego kwartału danego roku za rok poprzedni.

Elementy podane monitoringowi, sposób pozyskania danych

Monitoringowi poddane są elementy dotyczące: rzeczowej i finansowej realizacji LSR oraz bieżącej pracy biura LGD i aktywizacji (elementy funkcjonowania LGD)

Elementy poddany monitoringowi	Wykonawca badania	Źródła pozyskiwania danych	Czas i okres dokonywania pomiarów	Analiza i ocena danych
Stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu ze	Biuro LGD	- rejestr danych LGD - dane pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego i ARIMR,	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na określenie stopnia realizacji oraz

³ Ewaluacja Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012

szczególnym uwzględnieniem wskaźników związanych z utworzeniem miejsc pracy i realizacją operacji dedykowanych grupom defaworyzowanym	- ankiety monitorujące wypełniane przez beneficjentów LGD		zgodności osiągniętych wskaźników z założonymi Planem działania
Poziom wykorzystania budżetu, w tym w szczególności środków finansowych na utworzenie miejsc pracy i operacje dedykowane w LSR grupom defaworyzowanym	- rejestr danych LGD, - dane pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego i ARIMR, - ankiety monitorujące wypełniane przez beneficjentów LGD	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na określenie stopnia wykorzystania środków finansowych w stosunku do założonego Planu działania oraz do wartości umów zawartych w ramach wdrażania LSR
Realizacja Harmonogramu naboru wniosków	- rejestr przeprowadzonych naborów - zestawienie ogłoszeń o naborach wniosków	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na określenie zgodności ogłaszanych konkursów z założonym Harmonogramem
Realizacja Planu komunikacji	- dane LGD - rejestr przeprowadzonych działań komunikacyjnych	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na określenie stopnia realizacji zadań oraz stopnia osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w Planie komunikacji
Zadania związane z udzieleniem doradztwa	- rejestry udzielanego przez Biuro LGD doradztwa - ankiety jakości udzielanego doradztwa	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na monitorowanie jakości i skuteczności udzielanego doradztwa
Zadania związane z animacją lokalną i współpracą	- dane LGD - ankiety wypełniane przez uczestników działań animacyjnych	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na kontrolę efektywności działań animacyjnych realizowanych przez LGD
Realizacja Planu szkoleń dla pracowników Biura i członków Rady LGD	- dane LGD - rejestr przeprowadzonych szkoleń	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na określenie stopnia realizacji działań zaplanowanych w Planie szkoleń
Poziom partycypacji społecznej na etapie wdrażania LSR	- dane LGD, - zainteresowanie działaniami realizowanymi przez LGD (statystyki/dane od administratora strony internetowej, listy obecności	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Analiza danych pozwoli na określenie stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w proces wdrażania

	podczas działań organizowanych przez LGD,	LSR oraz na ocenę efektywności działań prowadzonych przez LGD
--	---	---

Analiza danych monitoringowych

- Pracownik Biura LGD sporządzając raport monitoringowy za rok poprzedni ma za zadanie dokonać wycienienia poziomu wydatkowanych środków finansowych dedykowanych grupom defaworyzowanym oraz stopnia finansowych przeznaczonych na utworzenie miejsc pracy, poziomu osiągniętych wskaźników w stosunku do wartości zakładanych na dany rok a także sporządzić zestawienie udzielonego doradztwa i innych działań realizowanych przez Biuro LGD.
- Wstępna ocena danych z raportu monitoringowego w wymienionych aspektach może spowodować przyspieszenie decyzji o podjęciu procesu ewaluacji w sytuacji odchyłu uzyskanych wartości do planowanych o ponad 20%⁴

Sposób wykorzystania wyników analizy danych monitoringowych

Pozyskane dane monitoringowe wykorzystane zostaną w procesie ewaluacji. Niski poziom wykorzystanego budżetu i osiągniętych wskaźników wpłynę na potrzebę modyfikacji Harmonogramu naboru wniosków i zwiększenia częstotliwości ogłaszanych konkursów i zainteresowania organizowanymi naborami. Niedostateczne wyniki świadczonego doradztwa oraz jakości realizowanych działań komunikacyjnych i animacyjnych będą skutkowały zmianą metod lub rozszerzeniem działań komunikacyjnych i animacyjnych, podjęciem działań zmierzających do zwiększenia efektywności świadczonego doradztwa oraz większego zaangażowania mieszkańców obszaru w proces wdrażania LSR.

3. REALIZACJA PROCESU EWALUACJI

Podmiot wykonujący

- Proces ewaluacji prowadzony jest przez pracowników Biura LGD (ewaluacja wewnętrzna)
- W wyjątkowych sytuacjach proces ewaluacji lub poszczególne jego elementy mogą zostać powierzone ekspertowi (ewaluacja zewnętrzna)

Czas, sposób i okres przeprowadzenia oceny w ramach ewaluacji

- Ewaluacja w zależności od celu i zaplanowanego zakresu danych poddanych procesowi ewaluacji dotyczy okresu – po zakończeniu 3 roku wdrażania LSR obejmująca dane za pierwsze trzy lata wdrażania LSR (ewaluacja on-going), po zakończeniu wdrażania LSR w 2023r. obejmująca dane za cały okres wdrażania LSR (ewaluacja ex-post).

- Ewaluacja będzie prowadzona na podstawie danych zebranych przez LGD (raporty monitoringowe, zestawienia z przeprowadzonych naborów, dane dotyczące podpisanych umów i rozliczonych projektów) pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego, listy obecności, sprawozdania i ankiety wypełniane przez beneficjentów LGD), wyników badań ankietowych prowadzonych przez LGD, opinii mieszkańców zebranych podczas organizowanych przez LGD spotkań i wywiadów indywidualnych a także na podstawie analizy danych statystycznych.

Wyniki przeprowadzonej ewaluacji prezentowane będą w formie Raportu i publikowane na stronie internetowej LGD. Elementy podane ewaluacji oraz kryteria ewaluacyjne

Ocena jakości założonych w LSR celów i procedur oraz ocena pracy Biura LGD i wpływu wdrażania LSR na rozwój lokalny i zmieniający się w wyniku działalności LGD krajobraz obszarów wiejskich. Odniesieniem tego są wyznaczone elementy poddane ewaluacji w okresie 2016-2023, są to:

- rzeczowa i finansowa realizacja LSR** – element pozwalający na ocenę trafności i skuteczności założonych w LSR działań,
- bieżąca praca Biura LGD i aktywizacja** – element pozwalający na ocenę trafności, skuteczności i trwałości pracy wykonywanej przez pracowników biura LGD i ich wpływ na aktywizację obszaru
- oddziaływanie realizacji LSR na obszar działania LGD** – element pozwalający na ocenę skuteczności i trwałości efektów realizacji LSR oraz działań prowadzonych przez LGD.

Każdy element uszczegóławia katalog kryteriów wskazanych w ramach partycypacyjnego przygotowania LSR jako najważniejszych dla zbadania efektów realizacji Strategii wraz z planowanymi pytaniami badawczymi

Kryterium ewaluacyjne	Element poddany ewaluacji /Pytanie badawcze
Ewaluacja rzeczowej i finansowej realizacji LSR	
Trafność – stopień w jakim elementy przedsięwzięcia ewaluacji odpowiadają zidentyfikowanym problemom i potrzebom ludności	Wskaźniki i cele realizacji LSR
	Kryteria i procedury wyboru operacji
	Poziom wykorzystania budżetu i harmonogram naboru wniosków
	Plan komunikacji
Skuteczność – ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów	Wskaźniki i cele realizacji LSR
	Kryteria i procedury wyboru operacji
	Poziom wykorzystania budżetu
	Plan komunikacji
Ewaluacja bieżącej pracy Biura LGD i aktywizacji	
Trafność – stopień w jakim elementy podlegające ewaluacji zidentyfikowanym problemom i potrzebom ludności	Zadania związane z udzieleniem doradztwa przez pracowników Biura
	Zadania związane z animacją lokalną i współpracą przydzielone pracownikom Biura
	Zadania związane z udzieleniem doradztwa
Skuteczność – ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów	Zadania związane z animacją lokalną i współpracą
	Zadania związane z udzieleniem doradztwa
Trwałość – ocena faktu czy efekty projektu są możliwe do utrzymania w	Zadania związane z animacją lokalną i współpracą

dłuższym okresie czasu	<ul style="list-style-type: none"> Czy zaplanowane zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy przyczynią się do długookresowej integracji społeczności lokalnej zamieszkującej LGD „Nasze Roztocze”? (ewaluacja ex- post)
	Ewaluacja oddziaływania realizacji LSR na obszarze LGD
Skuteczność – ocena stopnia osiągnięcia zakładanych celów	Zmiany na obszarze LGD jakie zaistniały w wyniku realizowanych operacji w ramach LSR <ul style="list-style-type: none"> Czy realizowane operacje przyczyniły się do zminimalizowania problemów grup defaworyzowanych? (ewaluacja on-going) (ewaluacja ex- post) Poziom partycypacji społecznej na etapie wdrażania LSR <ul style="list-style-type: none"> Czy zastosowane metody partycypacji przyczyniły się do lepszego wdrażania LSR? (ewaluacja on-going) Czy zastosowane metody partycypacji społecznej przyczyniły się do zaktywizowania grup docelowych określonych w LSR, w tym grup defaworyzowanych? (ewaluacja on-going) (ewaluacja ex- post)
	Cele realizacji LSR <ul style="list-style-type: none"> Czy zrealizowane cele LSR będą pozytywnie oddziaływać na obszar LGD w dłuższej perspektywie czasowej? (ewaluacja ex- post) Poziom wykorzystania budżetu <ul style="list-style-type: none"> Czy efekty powstałe w wyniku wydatkowania budżetu LSR są widoczne po zakończeniu wdrażania LSR? (ewaluacja ex- post)
Trwałość – ocena faktu czy efekty projektu są możliwe do utrzymania w dłuższym okresie czasu	

Sposób wykorzystania wyników ewaluacji

Wyniki ewaluacji stanowią przesłanki do aktualizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2023. Załączono do raportu ewaluacyjnego rekomendacje wskazujące ludzi, elementy wymagające pilnych zmian lub modyfikacji w Strategii lub sposobie funkcjonowania i pracy Biura LGD. Istotną jest analiza rekomendacji zawartych w raportach ewaluacyjnych głównie pod kątem:

- aktualizacji planu komunikacji w zakresie efektywności i skuteczności, trafności zadań komunikacyjnych i środków przekazu;
- efektywności i skuteczności kryteriów i procedur wyboru;
- efektywności zaplanowanego budżetu i stopnia jego wykorzystania;
- skuteczności i efektywności udzielanej i doradztwa do potrzeb potencjalnych beneficjentów;
- adekwatności i skuteczności zaplanowanych zadań animacji lokalnej i współpracy do potrzeb społeczności zamieszkującej obszar LGD;
- adekwatności do form sposobów i efektywności zastosowanych metod partycypacji społecznej;
- wykrowania dobrych praktyk w zakresie działań komunikacyjnych, środków przekazu i metod partycypacji społecznej i zapromowanie dobrych praktyk na przyszłość (na nowy okres realizacji strategii);
- analizy rekomendacji pod kątem nabytych doświadczeń i zapromowanie dobrych praktyk w zakresie wyznaczenia kryteriów i procedur wyboru operacji w strategii na przyszłość (na nowy okres realizacji strategii);
- analizy rekomendacji pod kątem nabytych doświadczeń i zapromowanie dobrych praktyk w zakresie wykorzystania dostępnego budżetu w strategii na przyszłość (na nowy okres realizacji strategii).

Plan działania

Plan działania	Lata	2016-2018		2019-2021		2022-2024		KUM na lata 2016-2024		Przebieg realizacji	Wykaz zadań
		2016	2017	2019	2020	2022	2023	2016-2024	2016-2024		
Cel operacyjny 10. Wzrost kapitału społecznego obszarów LGD	Wzrost kapitału społecznego obszarów LGD										
Cel strategiczny 11. Poprawa warunków dla rozwoju kapitału społecznego obszarów LGD											
11.1. Realizacja przedsięwzięcia „Działania wspierające grup defaworyzowanych w obszarach LGD”	Realizacja przedsięwzięcia „Działania wspierające grup defaworyzowanych w obszarach LGD”										
11.2. Działania wspierające grup defaworyzowanych w obszarach LGD	Działania wspierające grup defaworyzowanych w obszarach LGD										
11.3. Działania wspierające grup defaworyzowanych w obszarach LGD	Działania wspierające grup defaworyzowanych w obszarach LGD										

Bazowy cel strategiczny 11	248 000				270 000				300 000				325 000					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Cel strategiczny 12. Nowoczesność i efektywność społecznych obszarów LGD																		
12.1. Wzrost efektywności i jakości usług publicznych w obszarach LGD																		
12.2. Wzrost efektywności i jakości usług publicznych w obszarach LGD																		
12.3. Nowoczesność i efektywność społecznych obszarów LGD																		
Bazowy cel strategiczny 12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Cel strategiczny 13. Wspieranie wdrażania LSR																		
13.1. Działania wspierające wdrażanie LSR																		
Bazowy cel strategiczny 13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

II Etap III LSG	Organizacja konferencji podsumowującej efekty wdrażania LSR	Cel strategiczny 3	Miejskacy obywateli, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy	prezentacja multimedialna materiałów informacyjnych, prezentacja dobrych praktyk w realizacji projektów przez beneficjentów LGD	Rezultat: Liczba uczestników konferencji – 80 osób Wskaźnik realizacji: Liczba zorganizowanych konferencji – 1 szt. 4000 zł
I etap wdrażania LSR	Ankietyzacja społeczności lokalnej, beneficjentów i uczestników działań animacyjnych i doradztwa realizowanego przez LGD	Cel strategiczny 3	Miejskacy obywateli LGD, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele grup de facto wsiowskich, potencjalni beneficjenci	badanie ankietowe	Rezultat: Liczba osób i podmiotów zadowolonych z doradztwa i działań animacyjnych realizowanych przez LGD 400 osób Wskaźnik realizacji: Zebranie min. 500 ankiet II rama k Karty k Raport k Biuro LGD
II Etap III LSG	Prezentacja wyników przeprowadzonej ewaluacji	Cel strategiczny 1, 2 i 3	Miejskacy obywateli LGD, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele grup de facto wsiowskich, potencjalni beneficjenci	stosunek intencjonalności LGD profilu na portalu społecznościowym	Rezultat: Dostęp z informacją do osób korzystających z Internetu posiadających profile społecznościowe Wskaźnik realizacji: Liczba zamieszczonych Raportów ewaluacyjnych – 2 szt. II rama k Karty k Raport k Biuro LGD

PREZES ZARZĄDU
Małgorzata Kwaśniak
 Małgorzata Kwaśniak

STOWARZYSZENIE
 Lokalna Grupa Działania
 „NASZE ROZTOCZE”
 ul. Peowiaków 92, 22-400 Zamość
 NIP: 922-295-72-52, Regon 060359349